

**UCHWAŁA NR LXIII/464/23
RADY MIASTA GRAJEWO**

z dnia 27 września 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2027**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r., poz.40, poz. 572, poz. 1463) w związku z art. 6 ust.2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 i poz. 535) Rada Miasta Grajewo uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2027, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr XXVII/214/20 Rady Miasta Grajewo z dnia 28 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta

mgr Halina Muryjas-Rząsa

**MIEJSKI PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2023-2027**

Mops
GRAJEWO

wspieramy

Grajewo, wrzesień 2023

Spis treści

I. Charakterystyka Miasta Grajewo.....	3
II. Podstawa prawna	7
III. Diagnoza zjawiska przemocy w mieście Grajewo na podstawie danych instytucjonalnych	14
IV. Diagnoza problemu przemocy w mieście Grajewo na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych wśród mieszkańców Grajewa w 2022 r.	28
V. Analiza SWOT w zakresie problemu przemocy	43
VI. Cele, działania i sposoby realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2027	45
I. CEL SZCZEGÓŁOWY - Rozwijanie działań profilaktycznych i edukacyjnych zmierzających do podniesienia poziomu wiedzy i świadomości lokalnej dotyczącej przemocy domowej.....	45
II. CEL SZCZEGÓŁOWY - Rozwijanie działań mających na celu pomoc osobom doznającym przemocy domowej	46
III. CEL SZCZEGÓŁOWY - Rozwój kompetencji osób realizujących działania z zakresu systemu przeciwdziałania przemocy domowej	47
VII. Realizacja Programu – termin, odbiorcy, realizatorzy, monitorowanie i źródła finansowania.....	48
VIII. Wnioski i rekomendacje.....	50

I. Charakterystyka Miasta Grajewa

Grajewo to miasto leżące w północno-wschodniej Polsce należące do województwa podlaskiego. Wraz z innymi gminami: Szczuczyn, Rajgród, Radziłów oraz Wąsosz tworzy powiat grajewski. Atrakcyjne położenie, zasoby gospodarcze oraz przyrodnicze to interesująca propozycja zarówno dla inwestorów krajowych oraz zagranicznych, jak i dla turystów. Grajewo jest doskonałym punktem wypadowym na tereny, największego w Polsce, Biebrzańskiego Parku Narodowego zajmującego obszar 59 tys. 223 ha.

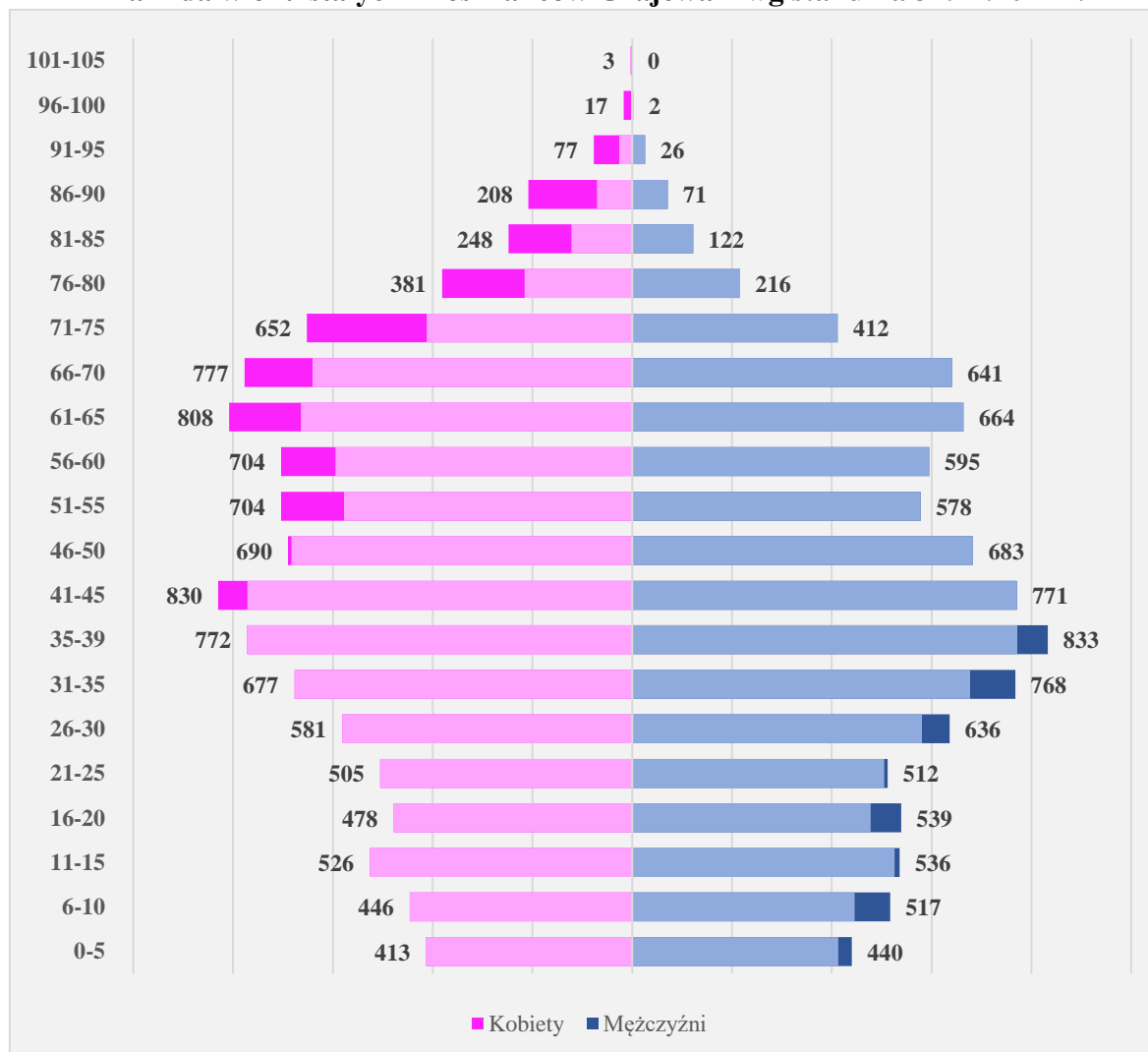
W pobliżu Grajewa istnieją także rezerwy przyrody:

- Czerwone Bagno (25 km od Grajewa) jest najbardziej znanym rezerwatem BPN i pierwszą w Polsce chronioną ostoją łośia.
- Czaplinc Belda (12 km od Grajewa) został stworzony dla ochrony miejsc gnieźdzenia się czapli siwej.
- Ławski Las I oraz Ławski Las II - rezerwy leśne (15 km od Grajewa), w których przedmiotem ochrony są fragmenty olsu i łągu jesionowo-olszowego.

Z danych Raportu o stanie miasta w 2022 roku wynika, że na koniec 2022 roku w Grajewie było zameldowanych na pobyt stały 20 059 osób, co daje gęstość zaludnienia 1059,64 osób/km². Na pobyt czasowy poza Miastem było zameldowanych 201 stałych mieszkańców. Natomiast 214 osób spoza Miasta było zameldowanych na pobyt czasowy w Grajewie.

Piramida wieku stałych mieszkańców Grajewa – wg stanu na 31.12.2022 r.

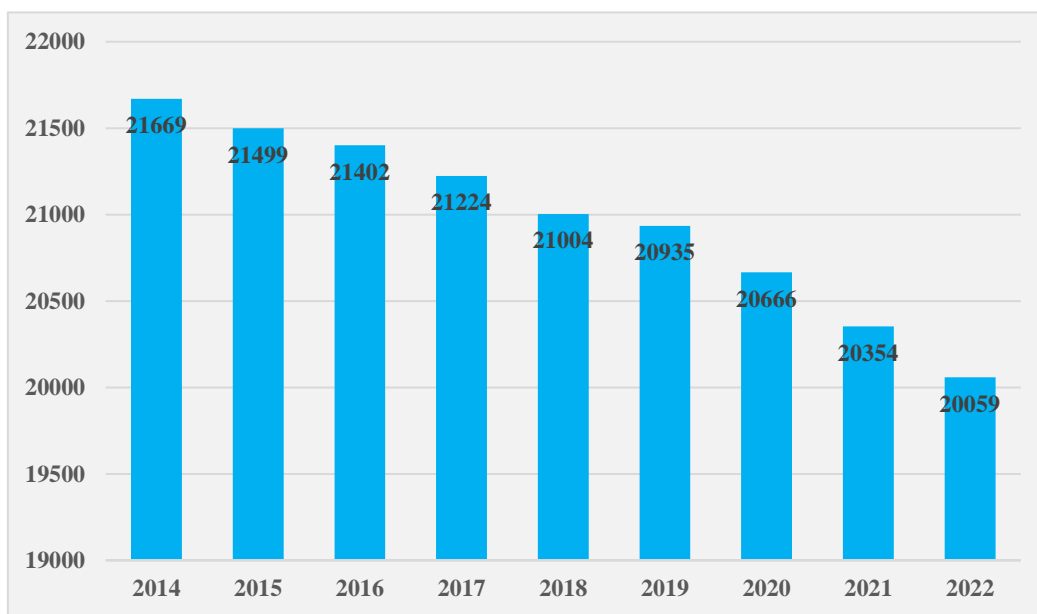
Wśród mieszkańców Miasta kobiety stanowiły 52,33%, mężczyźni – 47,67%. Proporcje te od lat utrzymują się na zbliżonym poziomie. Zmienia się natomiast struktura wiekowa mieszkańców Grajewa. Zwiększa się procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym.

Struktura wiekowa stałych mieszkańców Grajewa w latach 2014-2022 [%]

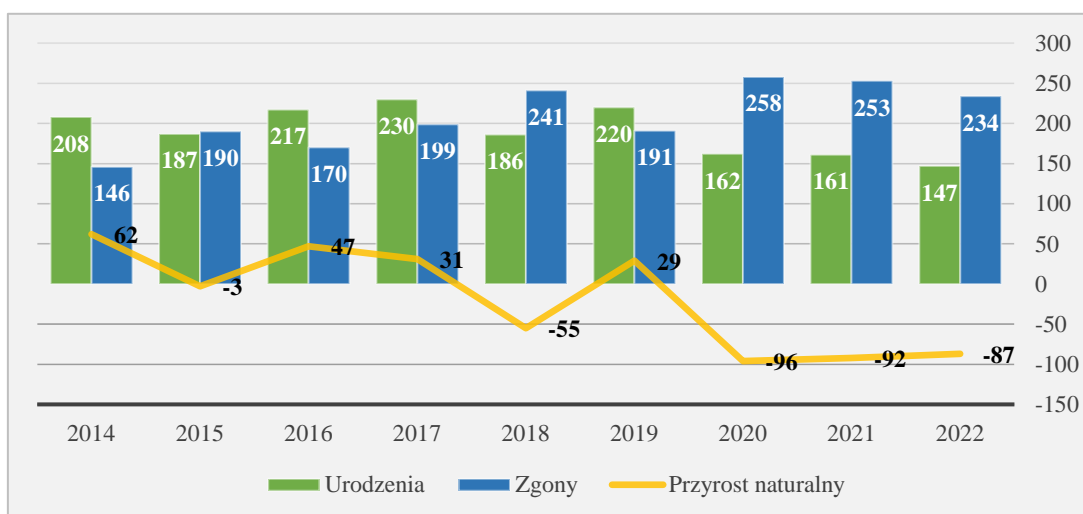
Mieszkańcy	Lata								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dzieci i młodzież do 18 roku życia	18,91	18,63	18,45	18,52	18,40	18,72	18,68	18,64	18,44
Dorośli w wieku produkcyjnym: – kobiety do 60 lat, – mężczyźni do 65 lat.	65,69	65,27	64,67	63,77	63,12	62,04	61,16	60,44	59,72
Dorośli w wieku poprodukcyjnym: – kobiety ponad 60 lat, – mężczyźni ponad 65 lat.	15,40	16,10	16,88	17,71	18,48	19,24	20,16	20,92	21,84

Rok 2022 był kolejnym okresem, w którym liczba stałych mieszkańców Grajewa uległa zmniejszeniu. Główną przyczyną tego stanu rzeczy była migracja ludności z Miasta i ujemny przyrost naturalny. To 3 kolejny rok utrzymywania się tej tendencji. W 2022 r. urodziło się 147 dzieci, a zmarło 234 mieszkańców Grajewa.

Liczba stałych mieszkańców Grajewa w latach 2014 – 2022

Przyrost naturalny w latach 2014 – 2022

Wybrane instytucje działające na terenie miasta Grajewo:

1. Urząd Miasta Grajewo ul. Strażacka 6a, 19-200 Grajewo
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Strażacka 6, 19-200 Grajewo
3. Powiatowy Urząd Pracy ul. Strażacka 6b, 19-200 Grajewo
4. Środowiskowy Dom Samopomocy w Grajewie "Pomocna Dłoń", ul. Konstytucji 3 Maja 2b
5. Klub "Zdrowie i Trzeźwość", ul. Konstytucji 3 Maja 2b, 19-200 Grajewo
6. Świetlica Środowiskowa "Przystań", ul. Konstytucji 3 Maja 2b, 19-200 Grajewo
7. Klub "Senior+", ul. Konstytucji 3 Maja 2b, 19-200 Grajewo
8. Komenda Powiatowa Policji w Grajewie, ul. Wojska Polskiego 74A
9. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Grajewie, 19-200 Grajewo, ul. Wojska Polskiego 74
10. Szpital Ogólny w Grajewie, im. dr Witolda Gineła, ul. Konstytucji 3 Maja 34
11. Grajewskie Centrum Kultury, ul. Wojska Polskiego 20, 19-200 Grajewo
12. Centrum Integracji Społecznej w Grajewie, os. Południe 36, 19-200 Grajewo
13. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Wojska Polskiego 74 C, 19- 200 Grajewo
14. Warsztaty terapii zajęciowej Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Społecznych, os. Południe 61, 19-200 Grajewo
15. Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem, ul. Strażacka 6, 19-200 Grajewo
16. Miejska Komisja do spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ul. Strażacka 6, 19-200 Grajewo
17. Sąd Rejonowy w Grajewie, ul. Wojska Polskiego 82, 19-200 Grajewo
18. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grajewie, ul. A. Mickiewicza 3, 19-200 Grajewo
19. Prokuratura Rejonowa w Grajewie, ul. Wojska Polskiego 21a, 19-200 Grajewo
20. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Grajewie, ul. Wojska Polskiego 82, 19-200 Grajewo
21. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Grajewie, ul. Strażacka 2, 19-200 Grajewo,
22. Miejska Biblioteka Publiczna w Grajewie, ul. Ełcka 30, 19-200 Grajewo

II. Podstawa prawna

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej są:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zm.),
2. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 171),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2023 poz. 901),
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2023 poz. 165 ze zm.),
5. Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. 2023 poz. 1939),
6. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz.U. 2022 poz. 2230),
7. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. 2022 poz. 1138 ze zm.)
9. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375),
10. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (tj. Dz. U. 2023 poz. 1610)
11. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550),
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).
13. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023 (Uchwała Rady Ministrów Nr 248 z dnia 9 grudnia 2022 r. M.P. z 2022, poz. 1259);

Do opracowania niniejszego Programu posłużyły :

- Diagnoza problemów społecznych na terenie miasta Grajewo (raport z badań zrealizowanych w 2022 r. na zlecenie Urzędu Miasta Grajewo),
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Grajewo na lata 2017-2024,
- Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Grajewo na 2023 rok,
- Raport o stanie miasta Grajewo w 2022 roku,
- Miejski Program Wspierania Rodziny w mieście Grajewo na lata 2022-2024.

Niniejszy Program stanowi aktualizację, kontynuację i rozwinięcie poprzednio obowiązującego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2024 przyjęty Uchwałą nr XXVII/214/20 Rady Miasta Grajewa w dniu 28 grudnia 2020 r. W realizację Programu zakłada się aktywne włączenie wszelkich służb, podmiotów i organizacji mających styczność w codziennej pracy z rodziną. Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców Grajewa w zakresie przeciwdziałania przemocy. Niniejszy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2027 w mieście Grajewa zakłada efektywną interwencję i wsparcie w sytuacji występowania przemocy, jak również optymalizowanie systemu wsparcia jako nieodłącznego elementu w zapewnianiu pomocy osobom doznającym przemocy domowej. Doskonalenie obecnego systemu przy jednoczesnym zapewnieniu stałej i odpowiednio dopasowanej oferty pomocy i wsparcia w zakresie podejmowanych działań interwencyjnych zarówno wobec osób doświadczających przemocy oraz osób stosujących przemoc domową, zastosowanie oddziaływań długoterminowych w rodzinie oraz doskonalenie opracowanych procedur i polityk dotyczących przemocy domowej powinno przyczynić się do jeszcze większej integracji systemu pomocowego na rzecz rodziny.

Dokument jest zbieżny z celami i kierunkami działań zawartymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Grajewa na lata 2017-2024. Zadaniem priorytetowym jest tworzenie warunków do pełnego, osobistego rozwoju każdego mieszkańca oraz przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, naruszającym zarówno dobro jednostki, jak i rodziny. Misją samorządu miasta Grajewa w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 jest dążenie do poprawy jakości życia grupom społecznie zagrożonym zapewniającej godne warunki życia oraz rozwój mieszkańców poprzez uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do budowania gminy wspierającej zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

W związku z powyższym, jednym z celów w Strategii jest „Wsparcie rodziny i dziecka w środowisku lokalnym”. Jako działanie ukierunkowane na urzeczywistnienie tego celu wskazano m. in. monitorowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym oraz podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie tego rodzaju niepożądanych zachowań wśród uczniów, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnienie, w razie potrzeby, osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, kierowanie, w razie potrzeby, sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Rok 2023 to rok, w którym zaczęło obowiązywać wiele zmian istotnych czy wręcz podstawowych dla funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy. W tym kontekście na uwagę zasługują w szczególności:

1. Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 535),
2. Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 289),
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

Od dnia 22 czerwca 2023 r. w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, obowiązuje nowa i rozbudowana w stosunku do poprzedniej definicja legalna przemocy domowej, przez którą rozumie się: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej” (art. 2 ust. 1 pkt 1).

Natomiast w myśl nowej definicji osoba doznająca przemocy domowej to:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,

- e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoby wspólnie zamieszkujący i gospodarujący oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni – wobec których jest stosowana przemoc domowa

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej

Osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Zmiany dotyczyć będą także m.in. jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia oraz organizacji pozarządowych i kuratorów sądowych.

Ponadto nowelizacja wprowadza zmiany w organizacji i funkcjonowaniu Zespołów Interdyscyplinarnych, a w miejsce grup roboczych będą powoływane grupy diagnostyczno-pomocowe.

Zmiany dotyczą również procedury „Niebieskie Karty”, która nie wymaga już zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową. Między innymi wprowadzono zasadę realizacji procedury według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej. Obowiązkiem GDP (grupy diagnostyczno-pomocowej) będzie zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność. Wprowadzono zasadę, że jeżeli realizacja procedury NK napotyka trudności, każdemu członkowi grupy diagnostyczno-pomocowej przysługuje prawo wystąpienia do wojewody z wnioskiem o wskazanie innej gminy właściwej.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” nastąpi w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy (lub rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań).

Dodatkowo wprowadzono obowiązek monitorowania sytuacji osób uczestniczących w procedurze NK przez okres 9 miesięcy po jej zakończeniu.

Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw poszerza od połowy sierpnia 2023 r. katalog zakazów wobec osób stosujących przemoc, który odtąd będzie obejmował również:

- **zakaz zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą** – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą;
- **zakaz kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą** – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą, a także gdy osoba stosująca przemoc domową nęka ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność;
- **zakaz wstępu na teren** szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba dotknięta przemocą domową, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba dotknięta przemocą domową, i przebywania na tym terenie – jeżeli osoba dotknięta przemocą domową uczęszcza do szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, uprawia sport lub pracuje.

Nowelizacja stanowi zatem uzupełnienie rozwiązań z 2020 r. pod postacią tzw. „Ustawy Antyprzemocowej”, która wprowadziła do porządku prawnego uprawnienie do wydawania wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie nakazu opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do tego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Wszystkie powyższe zakazy wobec osoby stosującej przemoc domową będą mogły być wydane przez:

- Policję lub Żandarmerię Wojskową,
- Sąd – postanowieniem o udzielenie zabezpieczenia,
- Sąd – postanowieniem o zobowiązaniu do opuszczenia mieszkania lub zakazie zbliżania się do niego, o zakazie zbliżenia się do osoby dotkniętej przemocą, kontaktowania się z nią, lub wstępu do miejsc, w których ta osoba przebywa.

Sąd uwzględniając wniosek o wydanie zakazu zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą domową, wskazuje w postanowieniu wyrażoną w metrach odległość, na którą osoba stosująca przemoc domową nie może zbliżyć się do osoby dotkniętej tą przemocą.

Sąd uwzględniając wniosek o wydanie zakazu kontaktowania się z pełnoletnią osobą dotkniętą przemocą domową, na wniosek wnioskodawcy lub uczestnika postępowania, gdy przemawiają

za tym szczególne okoliczności, może w postanowieniu określić dopuszczalne sposoby kontaktowania się oraz ich zakres, mając na uwadze bezpieczeństwo osoby dotkniętej przemocą domową.

Postanowienia sądu, o których mowa powyżej, oraz postanowienie uwzględniające wnioski o wydanie zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba dotknięta przemocą domową, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba dotknięta przemocą domową, i przebywania na tym terenie, są skuteczne i wykonalne z chwilą ogłoszenia. Postanowienia te mogą być uchylane lub zmieniane wskutek zmiany okoliczności sprawy, chociażby były zaskarżone, a nawet prawomocne.

Niestosowanie się do zakazów przez osobę stosującą przemoc w rodzinie stanowi wykroczenie. Sprawca podlega karze:

- aresztu (wymierzana w dniach może trwać od 5 do 30 dni),
- ograniczenia wolności (trwa 1 miesiąc; w czasie jej odbywania ukarany: nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu; jest obowiązany do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne; ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary), albo grzywny do 5000 złotych.

Pojęcie przemocy i jego formy

Opracowanie i realizacja niniejszego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w mieście Grajewo na lata 2023-2027 służy redukowaniu zjawiska przemocy domowej na terenie miasta oraz ma sprzyjać wzrostowi efektywności podejmowanych w tym kierunku działań, w szczególności w dziedzinie profilaktyki, ochrony i wsparcia osób dotkniętych przemocą, a także oddziaływania wobec osób stosujących przemoc.

W niniejszym Programie wytyczono kierunki działań, jakie będą podejmowane dla realizacji zadań w zakresie zwalczania i przeciwdziałania przemocy domowej oraz efektywnej ochrony osób doznających przemocy domowej na każdym etapie ich powrotu do normalnego życia. Ponadto w Programie zawarto zasady monitorowania i ewaluacji jego efektów.

Przemoc domowa, zwana też przemocą w rodzinie, to „zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody”.

Przemoc domowa stanowi poważny problem społeczny, który jest niezwykle trudny do zdiagnozowania, dlatego konieczne jest podjęcie odpowiednich działań, które będą precyzyjnie dobrane do potrzeb osób doznających przemocy domowej.

Przyczyny występowania przemocy są różne. Mogą one wynikać z osłabienia lub zaniku więzi emocjonalnych w domu rodzinnym, a także z frustracji, stresu, z zaburzeń psychicznych, z uzależnienia, jak również z ubóstwa. Ponadto przyczyn tego zjawiska można także dopatrywać się w tradycjach, zwyczajach i przekonaniach funkcjonujących w naszym społeczeństwie. Przemoc domowa jest zjawiskiem trudnym do ujawnienia w związku z tym, że osoby doświadczające przemocy boją się, wstydzą, często nie wierzą w skuteczność pomocy. Nie bez znaczenia jest fakt, że osobę doznającą przemocy domowej i osobę sprawującą przemoc domową łączą bliskie więzi rodzinne i emocjonalne.

Przemoc domowa może być przyczyną poważnych szkód osobistych, społecznych i zdrowotnych. Zjawisko przemocy domowej, ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga międzysektorowej ciągłej współpracy wielu instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej. Tylko podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań może w sposób skuteczny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy domowej.

Wyróżniamy następujące formy przemocy:

Przemoc fizyczna - polega na zastosowaniu oddziaływania fizycznego ingerującego w cudzą sferę cielesną, np. poprzez popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie, rzucanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni lub innych niebezpiecznych narzędzi, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, wyrzucanie z samochodu, gaszenie papierosa na osobie, nieudzielenie koniecznej pomocy.

Przemoc psychiczna - opiera się na oddziaływaniu w sferze emocji, np. poprzez wyśmiewanie wyglądu lub poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie bezprawnych gróźb np. zabiję cię, szantażowanie zabójstwem, przekonywanie o swojej bezkarności.

Przemoc seksualna - definiowana jest zwykle, jako wymuszanie kontaktów o charakterze seksualnym wbrew woli danej osoby, a także kontynuowanie aktywności seksualnej bez jej zgody, gdy nie jest w pełni świadoma lub gdy obawia się odmówić.

Przemoc ekonomiczna - np. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb członków rodziny.

Zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.

Cyberprzemoc – to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie. Zjawisko przemocy domowej dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi problemami społecznymi, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem wzajemnie uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m. in: placówek opiekuńczo-wychowawczych, służby zdrowia, pomocy społecznej, instytucji porządku publicznego, czy też organizacji pozarządowych. Każdy z wyżej wymienionych podmiotów ma do czynienia z różnym aspektem zjawiska przemocy. Działając osobno nie prowadzi to do zwiększenia jakości wsparcia społecznego w obszarze przemocy wewnątrzrodzinnej. W związku z powyższym konieczne jest zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań Programu, które przyczynią się do stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy.

III. Diagnoza zjawiska przemocy w mieście Grajewo na podstawie danych instytucjonalnych

Diagnozę problemu przemocy w rodzinie sporządzono na podstawie informacji statystycznych otrzymanych od instytucji realizujących zadania w ramach systemu przeciwdziałania przemocy domowej, czyli:

1. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie,
2. Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
3. Komendy Powiatowej Policji w Grajewie,
4. Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie,
5. Placówek oświatowych,

6. Sądu Rejonowego w Grajewie- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej.

W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę założonych Niebieskich Kart oraz informację przez jakie organy zostały one założone na przestrzeni lat 2020 – 2022; liczbę procedur wszczętych w poszczególnych latach bez względu na datę wszczęcia; wskazanie liczby procedur zakończonych (z podziałem na powód zakończenia), liczby rodzin objętych w 2020r., 2021r., 2022r., działaniami w ramach procedury NK; liczby osób dotkniętych przemocą w 2020r., 2021r., 2022r; liczby osób stosujących przemoc w 2020r., 2021r., 2022r.,

1. Liczby prowadzonych procedur NK przez Zespół Interdyscyplinarny z wyszczególnieniem wszczętych przez :	2020r.	2021r.	2022r.
pomoc społeczną	0	0	0
policję	67	87	63
oświatę	0	0	0
ochronę zdrowia	0	0	0
MKRPA	0	0	0
2. Liczby Procedur wszczętych w poszczególnych latach bez względu na datę wszczęcia	98	63	86
3. Liczby procedur zakończonych z podziałem na powód zakończenia w:	Liczba procedur	Powód zakończenia	
2020r.	37	ustanie przemocy	
2021r.	44	ustanie przemocy	
2022r.	76	ustanie przemocy	
4. Liczby rodzin objętych działaniami w ramach procedury NK:	2020r.	2021r.	2022r.
ze względu na problem przemocy psychicznej	60	72	83
ze względu na problem przemocy fizycznej	38	41	48
ze względu na problem przemocy seksualnej	0	0	1
ze względu na problem przemocy ekonomicznej	1	4	2
5. Liczby osób dotkniętych przemocą:	2020r.	2021r.	2022r.
kobiety	56	90	96
mężczyźni	74	12	66
dzieci	64	96	55
osoby starsze	22	14	18
6. Liczby osób stosujących przemoc:	2020r.	2021r.	2022r.
kobiet	3	3	2
mężczyzn	69	96	61

Źródło: opracowanie własne Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Grajewie

Spośród wszystkich instytucji i podmiotów publicznych, uprawnionych do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, stale i zauważalnie największy udział odnotowuje w tym zakresie Policja.

W kolejnej tabeli zamieszczono liczbę rodzin/osób z terenu miasta korzystających z różnych form pomocy w latach 2020,2021,2022 r. -dane pozyskano z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie.

	Liczba osób/rodzin z terenu miasta korzystających z różnych form pomocy		
Rodzaj pomocy	2020	2021	2022
zasilek stały	79 osób	81 osób	72 osób
zasilek okresowy	230 osób	221 osób	207 osób
zasilek celowy (w tym specjalny zasiłek celowy)	433 osoby	395 osób	371 osób
posiłek	403 osoby/254 rodziny	336 osób/217 rodzin	308 osób/178 rodzin
schronienie	4 osoby	3 osoby	3 osoby
pobyt w DPS	20 osób	20 osób	17 osób
usługi opiekuńcze	52 osoby	51 osób	48 osób
specjalistyczne usługi opiekuńcze	23 osoby	26 osób	23 osoby
asystent rodziny	24 rodziny	28 rodzin	29 rodzin
świadczenia finansowe lub materialne	521 osób/451 rodzin	496 osób/430 rodzin	650 osób/646 rodzin
	Liczba rodzin objęta pomocą społeczną OGÓŁEM		
	605	569	569

Źródło: opracowanie własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie

Z informacji uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Grajewie wynika: liczba wszczętych i prowadzonych postępowań w związku z przemocą domową w 2020r., 2021r., i 2022r; liczba zatrzymań w związku z przemocą domową w 2020r., 2021r., i 2022r. i liczba wydanych nakazów opuszczenia i zakazów zbliżania się do określonych osób w związku z przemocą domową w 2020r., 2021r., i 2022r.

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba wszczętych i prowadzonych postępowań w związku z przemocą domową	- wszczęto 6 postępowań, w tym stwierdzono 4 czyny	- wszczęto 7 postępowań, w tym stwierdzono 4 czyny	- wszczęto 7 postępowań, w tym stwierdzono 5 czyny
Liczbę zatrzymań w związku z przemocą domową	34	37	29
Liczbę wydanych nakazów opuszczenia i zakazów zbliżania się do określonych osób w związku z przemocą domową	2	13	20

Źródło: opracowanie własne Komendy Powiatowej Policji w Grajewie

Sąd Rejonowy w Grajewie przekazał informacje w sprawach:

1. Liczby orzeczonych w sprawach z art.207 kk w 2020r., 2021r., 2022r., ,
 - Kar pozbawienia wolności (bezwzględnej),
 - warunkowych zawieszek wykonania kary pozbawienia wolności
 - orzeczeń środków prawnych w związku z przemocą domową:
 - zakazu zbliżania się do określonych osób, miejsc,
 - nakazu opuszczania lokalu,
 - udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc,
 - zobowiązania do leczenia odwykowego.

1. Liczby orzeczonych w sprawach z art.207 kk w związku z przemocą domową			
kar pozbawienia wolności (bezwzględnej)	2020	2021	2022
	3	4	1
warunkowych zawieszek wykonania kary pozbawienia wolności	6	9	5
1. Liczby orzeczonych w sprawach z art.207 kk orzeczeń środków prawnych w związku z przemocą domową			
zakazu zbliżania się do określonych osób, miejsc	2020	2021	2022
	-	1	-
nakazu opuszczania lokalu	1	1	-
udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc,	-	3	1
zobowiązania do leczenia odwykowego	-	-	-

Źródło: opracowanie własne Sądu Rejonowego w Grajewie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie

1. Liczby osób z terenu powiatu objętych oddziaływaniami korekcyjno- edukacyjnymi i/lub psychologiczno-terapeutycznymi w latach 2020,2021,2022.
2. Liczby osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa w latach 2020,2021,2022.

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych			
Liczba osób	2020 r.	2021 r.	2022 r.
	3	0	0
Program oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych			
Liczba osób	2020	2021	2022
	0	0	0

Rodzaj poradnictwa	2020 r. (liczba uczestników)	2021 r. (liczba uczestników)	2022 r. (liczba uczestników)
psychologiczne	brak danych	1	1
socjalne	10	8	4

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie

Szkoły podstawowe w Grajewie przekazały informacje o s:

Ilości zrealizowanych programów profilaktycznych, szkoleń, konferencji itp. w 2020r., 2021r., 2022r., dotyczących problemu przemocy, z podaniem liczby odbiorców i podziałem na nauczycieli, uczniów, rodziców w poszczególnych szkołach podstawowych:

Szkoła Podstawowa nr 1 w Grajewie im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego

Nazwa szkolenia, konferencji, programu profilaktycznego	Rok	Uczestnicy szkolenia	Liczba uczestników
Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie”	2020	Nauczyciele	3
		Rodzice	41
		Uczniowie	41
Program edukacji społeczno-emocjonalnej „Nasze emocje”	2020	Nauczyciele	7
		Rodzice	0
		Uczniowie	ok 150
Ogólnopolski program edukacyjny „Trzymaj Formę!	2020	Nauczyciele	3
		Rodzice	0
		Uczniowie	ok 76
Warsztaty profilaktyczne realizowane przez Komendę Powiatową Policji w Grajewie – Wydział Prewencji	2020	Nauczyciele	7
		Rodzice	0
		Uczniowie	118
Zajęcia/warsztaty/prelekcje/pogadanki z zakresu profilaktyki agresji, uzależnień, promocji zdrowia, kształtowania właściwych postaw i zachowań, przestrzegania norm społecznych, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konfliktowych, radzenia sobie ze stresem, agresją, asertywności realizowane podczas godzin do dyspozycji wychowawcy, w świetlicy szkolnej, w ramach udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, kół zainteresowań, zajęć sportowych	2020	Nauczyciele	ok 50
		Rodzice	0
		Uczniowie	ok 520
Program profilaktyczny „Unplugged”	2021	Nauczyciele	2
		Rodzice	0
		Uczniowie	20

„Przyjaciele Zippiego”	2021	Nauczyciele	2
		Rodzice	0
		Uczniowie	20
„Bieg po zdrowie”	2021	Nauczyciele	2
		Rodzice	0
		Uczniowie	20
Ogólnopolski program edukacyjny „Trzymaj Formę!	2021	Nauczyciele	3
		Rodzice	0
		Uczniowie	50
Projekt edukacyjny „Lekcje z klasą. Jak odczytywać emocje?” 2021/2022	2021	Nauczyciele	2
		Rodzice	0
		Uczniowie	ok 30
Projekt edukacyjny „Lekcje z emocjami. Jak dbać o swój nastrój?” 2021/2022	2021	Nauczyciele	2
		Rodzice	0
		Uczniowie	ok 20
Spotkanie z psychologiem dziecięcym	2021	Nauczyciele	10
		Rodzice	0
		Uczniowie	ok 230
Warsztaty profilaktyczne realizowane przez Komendę Powiatową Policji w Grajewie – Wydział Prewencji	2021	Nauczyciele	3
		Rodzice	0
		Uczniowie	ok 50
Warsztaty profilaktyczne z zakresu cyberprzemocy realizowane przez Komendę Powiatową Policji w Grajewie – Wydział Prewencji	2021	Nauczyciele	3
		Rodzice	0
		Uczniowie	ok 40
	2021	Nauczyciele	2
		Rodzice	0

Warsztaty profilaktyczne z zakresu odpowiedzialności prawnej nieletnich realizowane przez Komendę Powiatową Policji w Grajewie – Wydział Prewencji		Uczniowie	ok 30
Zajęcia/warsztaty/prelekcje/pogadanki z zakresu profilaktyki agresji, uzależnień, promocji zdrowia, kształtowania właściwych postaw i zachowań, przestrzegania norm społecznych, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konfliktowych, radzenia sobie ze stresem, agresją, asertywności realizowane podczas godzin do dyspozycji wychowawcy, w świetlicy szkolnej, w ramach udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, kół zainteresowań, zajęć sportowych	2021	Nauczyciele	ok 50
		Rodzice	0
		Uczniowie	ok 510
Szkolenie z zakresu realizacji programu profilaktycznego ‘Unplugged’	2021	Nauczyciele	5
		Rodzice	0
		Uczniowie	0
Webinarium „Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży. Spotkanie psychoedukacyjne dla nauczycieli”	2021	Nauczyciele	
		Rodzice	0
		Uczniowie	0
Konferencja online „Inspiruję do nauki i rozwoju”	2021	Nauczyciele	1
		Rodzice	0
		Uczniowie	0
Spotkanie szkoleniowe dla rodziców uczniów klasy 4b 2021/2022	2021	Nauczyciele	0
		Rodzice	18
		Uczniowie	0
Program profilaktyczny „Unplugged”	2022	Nauczyciele	2
		Rodzice	0
		Uczniowie	20
„Bieg po zdrowie”	2022	Nauczyciele	2
		Rodzice	20
		Uczniowie	20

Ogólnopolski program edukacyjny „Trzymaj Formę!	2022	Nauczyciele	3
		Rodzice	0
		Uczniowie	ok 40
Projekt edukacyjny „Ja w relacjach. Jak zrozumieć siebie i innych?”	2022	Nauczyciele	2
		Rodzice	0
		Uczniowie	27
Projekt edukacyjny „Lekcje z emocjami. Jak dbać o swój nastrój?”;	2022	Nauczyciele	2
		Rodzice	0
		Uczniowie	ok 20
Międzynarodowy Projekt Edukacyjny „Dotknij, poczuj, zobacz”	2022	Nauczyciele	2
		Rodzice	0
		Uczniowie	25
Program/projekt „Zdrowy i Bezpieczny Przedszkolak”	2022	Nauczyciele	1
		Rodzice	0
		Uczniowie	26
Program/projekt „Akademia Bezpiecznego Puchatka”	2022	Nauczyciele	2
		Rodzice	45
		Uczniowie	45
Program/projekt „Ciekawskie Pierwszaki. Jak poznawać świat w klasie?”	2022	Nauczyciele	1
		Rodzice	22
		Uczniowie	22
Program/projekt „Jak odczytywać emocje?”	2022	Nauczyciele	1
		Rodzice	0
		Uczniowie	51
Program „Aktywny dzisiaj, dla zdrowia w przyszłości”	2022	Nauczyciele	1
		Rodzice	0

		Uczniowie	16
Program/projekt „Zajęcia sportowe SKS”	2022	Nauczyciele	1
		Rodzice	0
		Uczniowie	12
Program/projekt „W-F z AWF”	2022	Nauczyciele	1
		Rodzice	0
		Uczniowie	15
Zajęcia/warsztaty/prelekcje/pogadanki profilaktyczne z zakresu cyberprzemocy, odpowiedzialności prawnej nieletnich, agresji i przemocy rówieśniczej realizowane przez Komendę Powiatową Policji w Grajewie – Wydział Prewencji	2022	Nauczyciele	15
		Rodzice	0
		Uczniowie	ok 330
Program profilaktyczny „Zaplątani w sieci”	2022	Nauczyciele	5
		Rodzice	0
		Uczniowie	80
Zajęcia/warsztaty/prelekcje/pogadanki z zakresu profilaktyki agresji, uzależnień, promocji zdrowia, kształtowania właściwych postaw i zachowań, przestrzegania norm społecznych, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konfliktowych, radzenia sobie ze stresem, agresją, asertywności realizowane podczas godzin do dyspozycji wychowawcy, w świetlicy szkolnej, w ramach udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, kół zainteresowań, zajęć sportowych	2022	Nauczyciele	ok 50
		Rodzice	0
		Uczniowie	ok 550
Szkolenie i doradztwo dla kadr poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego	2022	Nauczyciele	1
		Rodzice	4
		Uczniowie	4
Rada Pedagogiczna Szkoleniowa „Depresja, lęki, autoagresja, samobójstwa – jak skutecznie pomóc dziecku niepotrafiącemu poradzić sobie z problemami?”	2022	Nauczyciele	55
		Rodzice	0
		Uczniowie	0

Rada Pedagogiczna Szkoleniowa „Strategie współpracy z trudnym rodzicem”	2022	Nauczyciele	52
		Rodzice	0
		Uczniowie	0
Rada Pedagogiczna Szkoleniowa „Motywacja uczniów do nauki”	2022	Nauczyciele	53
		Rodzice	0
		Uczniowie	0
Szkolenie „Jak sobie radzić z trudnym i prowokacyjnym zachowaniem ucznia?”	2022	Nauczyciele	50
		Rodzice	0
		Uczniowie	0
XVI Kongres pedagogów i psychologów szkolnych	2022	Nauczyciele	1
		Rodzice	0
		Uczniowie	0

Szkoła Podstawowa nr 2 w Grajewie im. A. Mickiewicza w Grajewie

Nazwa szkolenia, konferencji, programu profilaktycznego	Rok	Uczestnicy szkolenia	Liczba uczestników
Przemoc rówieśnicza - jak nie wpaść w pułapkę uproszczonego myślenia? Nowe trendy, inspirujące badania i praktyczne rozwiązania – szkolenie. Przystań w sieci. Jak pomóc uczniom w bezpiecznym korzystaniu z Internetu? – konferencja. Jak rozmawiać z dziećmi i młodzieżą na temat cyberprzemocy?- szkolenie. Realizowanie tematyki przemocy i agresji w ramach Planów Wychowawczych oraz Szkolnego Programu Wychowawczo – Profilaktycznego (godzina wychowawcza, zajęcia z pedagogiem, policją, gazetki szkolne, akcje przeciw przemocy)	2020	Nauczyciele	21
		Rodzice	312
		Uczniowie	429

<p>Różne formy przemocy oraz miejsca uzyskania pomocy - lekcje wychowawcze i zajęcia wychowania do życia w rodzinie. Różne oblicza przemocy i sposoby jej przeciwdziałania. Gdzie szukać pomocy? – zajęcia i spotkania z pedagogiem szkolnym i psychologiem. Telefon zaufania po co i dla kogo? – zajęcia z pedagogiem szkolnym. Przemoc i agresja - tematyka poruszana podczas spotkań indywidualnych i klasowych z rodzicami.</p>	2021	Nauczyciele	18
		Rodzice	234
		Uczniowie	456
<p>Międzynarodowy Dzień Godności – akcja międzyszkolna. Przeciwdziałanie mowie nienawiści - zajęcia profilaktyczne - cykl zajęć przeciwdziałających przemocy współorganizowanych z policją. Telefon zaufania po co i dla kogo? – zajęcia z pedagogiem szkolnym. Realizowanie tematyki przemocy i agresji w ramach Planów Wychowawczych oraz Szkolnego Programu Wychowawczo – Profilaktycznego (godzina wychowawcza, zajęcia z pedagogiem, policją, gazetki szkolne, akcje przeciw przemocy).</p>	2022	Nauczyciele	25
		Rodzice	520
		Uczniowie	562

Źródło: opracowanie własne SP nr 2 w Grajewie

Zespół Szkół Specjalnych w Grajewie im. Jana Pawła II w Grajewie

Nazwa szkolenia, konferencji, programu profilaktycznego	Rok	Uczestnicy szkolenia	Liczba uczestników
Spotkanie profilaktyczne – przeciwdziałanie przemocy domowej	2020-2022	Nauczyciele	-
		Rodzice	37
		Uczniowie	124
Spotkanie profilaktyczne – ochrona osób	2020-2022	Rodzice	21
		Uczniowie	104

doznających przemocy domowej			
Szkolenie - Przemoc w rodzinie-metody przeciwdziałania	2022	Nauczyciele	2
Szkolenie - Przemoc domowa – perspektywa systemowa	2021	Nauczyciele	2
Szkolenie – Rodzina z problemem alkoholowym, przemocą a możliwości udzielania pomocy	2022	Nauczyciele	2
Konkurs o charakterze profilaktycznym – Nie przemoc, tylko pomoc	2021-2022	Uczniowie	138
Konkurs o charakterze profilaktycznym – Przemocy mówię „nie”	2020-2021	Uczniowie	141
Ulotki profilaktyczne – Przemoc domowa – gdzie szukać pomocy?	2020-2021	Rodzice Uczniowie	97 132

Szkoła Podstawowa nr 4 w Grajewie im. Henryka Sienkiewicza w Grajewie w latach 2020,2021,2022 r. przeprowadziła następujące programy profilaktyczne, szkolenia i konferencje:

Nazwa szkolenia, konferencji , programu profilaktycznego	Rok	Uczestnicy szkolenia-liczba	
Program „Debata”(redukcja czynników ryzyka skłaniającego do używania alkoholu)	2020	uczniowie	173
		rodzice	-
		nauczyciele	6
Pomoc rodzicom w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych z dziećmi, wyjaśnianie przyczyn problemów.	2020	uczniowie	-
		rodzice	26
		nauczyciele	-
Udzielanie informacji o funkcjonowaniu organizacji i instytucji na rzecz pomocy rodzinie	2020	uczniowie	18
		rodzice	26
		nauczyciele	9
Organizowanie wystawek, gazetek, ulotek podczas Dni Otwartych Szkoły	2020	uczniowie	cała społeczność szkolna
		rodzice	
		nauczyciele	
Społeczno- prawne skutki uzależnień – zajęcia z pracownikiem KPP	2020	uczniowie	146
		rodzice	-
		nauczyciele	8
Odpowiedzialność prawna nieletnich zajęcia z pracownikiem KPP	2020	uczniowie	137
		rodzice	-

		nauczyciele	8
Zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno- społeczne	2020	uczniowie	17
		rodzice	-
		nauczyciele	-
Program „SPÓJRZ INACZEJ” (przeżywanie i wyrażanie uczuć i emocji, rozwiązywanie problemów i konfliktów, troska o zdrowie i problemy uzależnień).- zajęcia pedagoga szkolnego z uczniami	2020	uczniowie	87
		rodzice	-
		nauczyciele	6
Program profilaktyki uniwersalnej „UNPLUGGED”(profilaktyka uzależnień od zażywania substancji psychoaktywnych)	2020	uczniowie	124
		rodzice	-
		nauczyciele	9
Program „SPÓJRZ INACZEJ” (przeżywanie i wyrażanie uczuć i emocji, rozwiązywanie problemów i konfliktów, troska o zdrowie i problemy uzależnień).- zajęcia pedagoga szkolnego z uczniami	2021	uczniowie	54
		rodzice	-
		nauczyciele	7
Program profilaktyki uniwersalnej „UNPLUGGED”(profilaktyka uzależnień od zażywania substancji psychoaktywnych)	2021	uczniowie	98
		rodzice	-
		nauczyciele	7
Społeczno- prawne skutki uzależnień – zajęcia z pracownikiem KPP	2021	uczniowie	148
		rodzice	-
		nauczyciele	8
Odpowiedzialność prawna nieletnich zajęcia z pracownikiem KPP	2021	uczniowie	154
		rodzice	-
		nauczyciele	8
Zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno- społeczne	2021	uczniowie	18
		rodzice	-
		nauczyciele	-
Asertywność w praktyce – warsztaty z pedagogiem szkolnym	2021	uczniowie	150
		rodzice	-
		nauczyciele	-
Program „SPÓJRZ INACZEJ” (przeżywanie i wyrażanie uczuć i emocji, rozwiązywanie problemów i konfliktów, troska o zdrowie i problemy uzależnień).- zajęcia pedagoga szkolnego z uczniami	2022	uczniowie	48
		rodzice	-
		nauczyciele	2
Program profilaktyki uniwersalnej „UNPLUGGED”(profilaktyka uzależnień od zażywania substancji psychoaktywnych)	2022	uczniowie	69
		rodzice	-
		nauczyciele	4
Społeczno- prawne skutki uzależnień – zajęcia z pracownikiem KPP	2022	uczniowie	169
		rodzice	-
		nauczyciele	9
Odpowiedzialność prawna nieletnich zajęcia z pracownikiem KPP	2022	uczniowie	147
		rodzice	-

		nauczyciele	9
Wojna pokoleń. Punkty zapalne w okresie dojrzewania – zajęcia z pedagogiem szkolnym.	2022	uczniowie	46
		rodzice	-
		nauczyciele	2
Granice lojalności. Kiedy i gdzie prosić o pomoc? – zajęcia z pedagogiem szkolnym.	2022	uczniowie	53
		rodzice	-
		nauczyciele	4
Reagujemy na sytuacje krzywdzące i dyskryminację – warsztaty z pedagogiem szkolnym.	2022	uczniowie	73
		rodzice	-
		nauczyciele	4
Program „MOC EMOCJI PRO”- praca z uczniami nieśmiałoymi, izolującymi się, niską samooceną – zajęcia z pedagogiem szkolnym.	2022	uczniowie	13
		rodzice	-
		nauczyciele	-
Oddziaływania wychowawcze i ich efektywność – szkolenie rady pedagogicznej	2022	uczniowie	74
		rodzice	-
		nauczyciele	
Zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno- społeczne	2022	uczniowie	19
		rodzice	-
		nauczyciele	-
Pomoc rodzicom w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych z dziećmi, wyjaśnianie przyczyn problemów.	2022	uczniowie	-
		rodzice	24
		nauczyciele	-
Udzielanie informacji o funkcjonowaniu organizacji i instytucji na rzecz pomocy rodzinie. Ulotki, gazetki tematyczne, plakaty.	2022	uczniowie	cała społeczność szkolna
		rodzice	
		nauczyciele	
Dobra komunikacja interpersonalna i relacje	2022	uczniowie	94
		rodzice	-
		nauczyciele	4
Twoje decyzje- Twoje życie- program profilaktyki uzależnień połączony z koncertem rockowym w GCK	2022	uczniowie	87
		rodzice	-
		nauczyciele	8
Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka- debata z udziałem pracownika KPP i pedagoga szkolnego, wystawka tematyczna, plakaty wykonane przez uczniów.	2022	uczniowie	społeczność szkolna
		rodzice	
		nauczyciele	

Źródło: opracowanie własne SP nr 4 w Grajewie

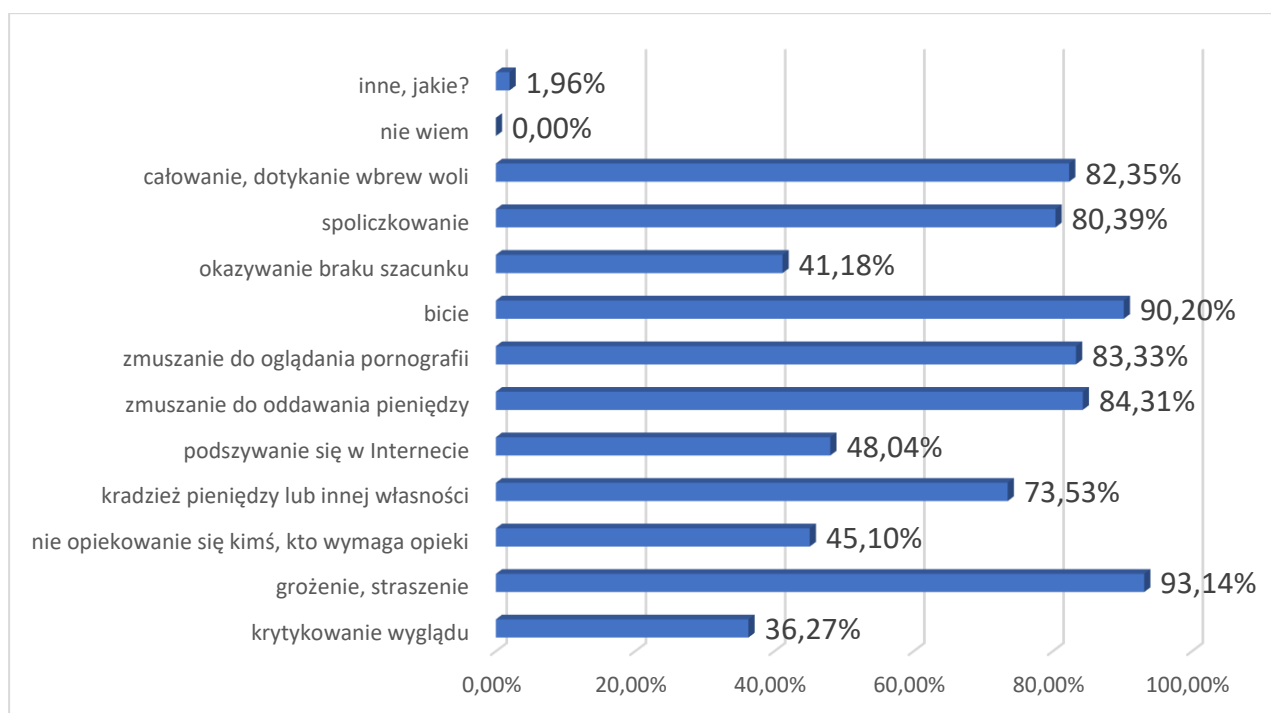
IV. Diagnoza problemu przemocy w mieście Grajewo na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych wśród mieszkańców Grajewa w 2022 r.

Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców był zagadnieniem poruszonym w diagnozie problemów społecznych na terenie miasta Grajewo wykonanym w raporcie opracowanym przez Ogólnopolską Grupę szkoleniową sp.z o.o. z Krakowa. Miał on na celu nie tylko oszacowanie liczby rodzin zagrożonych przemocą domową, ale także sprawdzenie czy mieszkańcy wiedzą, czym jest przemoc i jakie zachowania klasyfikuje się jako zachowania przemocowe. Badania zostały przeprowadzane w lutym 2022 roku wśród 100 dorosłych mieszkańców Grajewa. Zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą metody PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystane techniki badawcze opierały się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. Ponadto badania sondażowe przeprowadzono również za pomocą metody CAWI (badanie za pomocą ankiety internetowej) oraz za pomocą metody CATI (badanie za pomocą rozmowy telefonicznej). Link odnoszący się do ankiety internetowej został umieszczony na głównej stronie Urzędu Miasta Grajewa. Uzupełnione przez dorosłych mieszkańców ankiety zostały odesłane w formie elektronicznej w postaci zestawienia wszystkich danych, co zapewniło badanym pełną anonimowość.

Pierwsze pytanie w podrozdziale miało na celu sprawdzenie, czy mieszkańcy potrafią zaklasyfikować określone sytuacje jako zachowania przemocowe.

Respondenci najczęściej wskazywali na: grożenie, straszenie (93,14%), bicie (90,20%), zmuszenie do oddawania pieniędzy (84,31%), zmuszanie do oglądania pornografii (83,33%), całowanie, dotykanie wbrew woli (82,35%), spoliczkowanie (80,39%), kradzież pieniędzy lub innej własności (73,53%), podszywanie się w Internecie (48,04%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (45,10%), okazywanie braku szacunku (41,18%), krytykowanie wyglądu (36,27%). 1,96% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 1. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

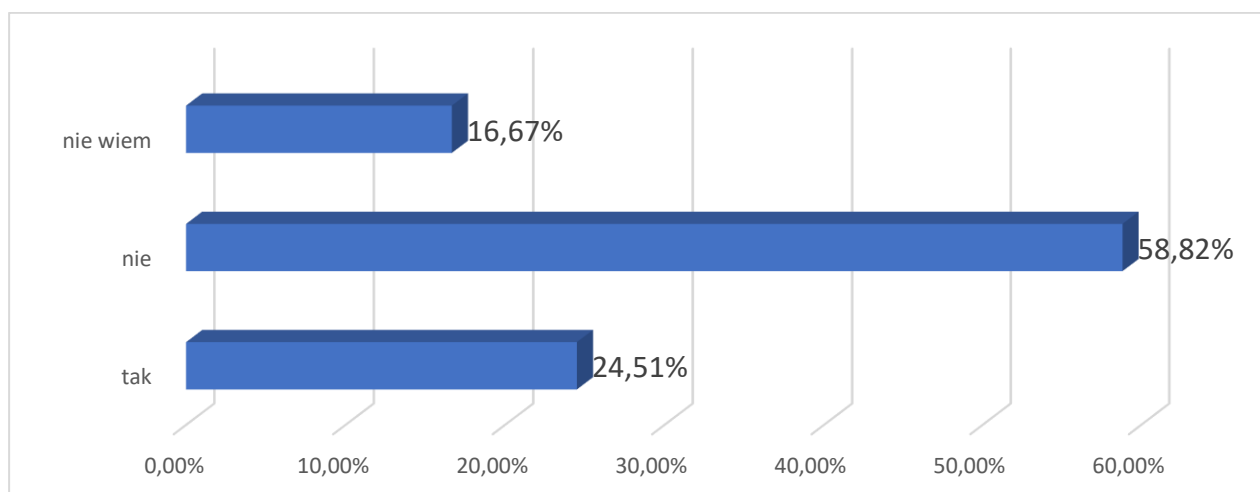

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Warto zwrócić uwagę, że 24,51% badanych zna osobę w swoim otoczeniu doświadczającą przemocy w domu. 58,82% ankietowanych nie zna takich osób, natomiast 16,67% nie posiada wiedzy na ten temat.

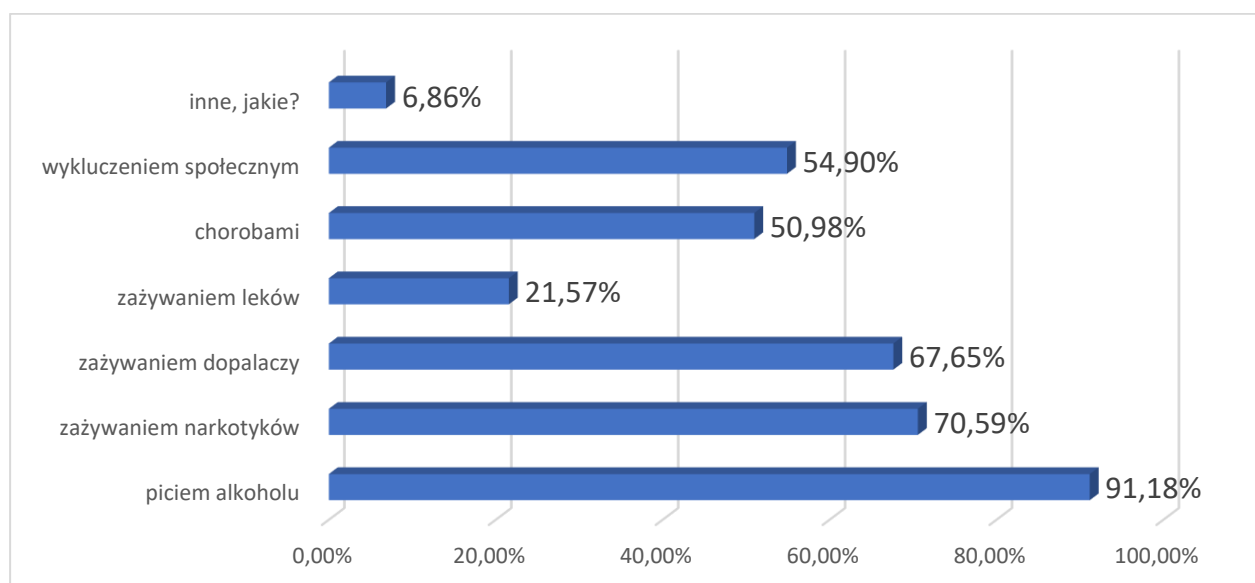
Wyk. 2. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Większość badanych twierdzi, że problem przemocy związany jest z nadużywaniem alkoholu – 91,18%. Natomiast 70,59% ankietowanych stosowanie przemocy wiąże z zażywaniem narkotyków, 67,65% z zażywaniem dopalaczy, 54,90% z wykluczeniem społecznym, 50,98% z chorobami, a 21,57% osób przyczynę problemu widzi w zażywaniu leków. Dodatkowo 6,86% osób wskazało na inne przyczyny, jednak nie podając konkretnych przykładów.

Wyk. 3. Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z:

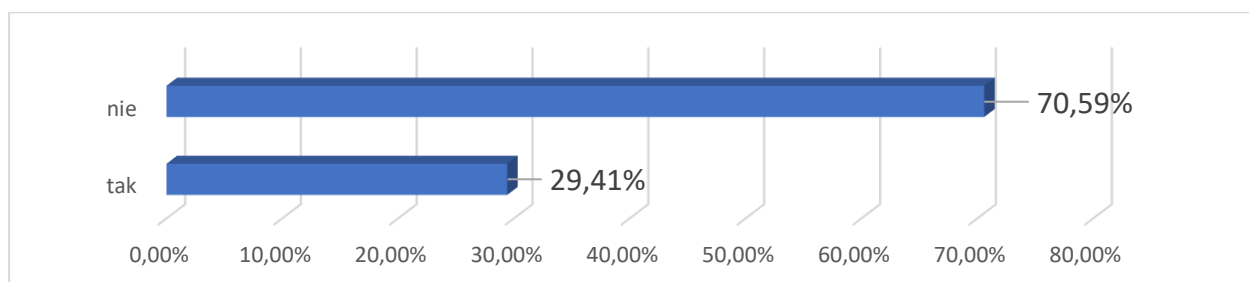
** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Długotrwałe pozostawanie w kręgu destrukcyjnego oddziaływania przemocy wiąże się z przeżywaniem bardzo silnych i trudnych emocji, które mają wpływ na sposób myślenia o sobie ofiar, świadków i sprawców przemocy oraz na ich relacje z otoczeniem. Groźne jest to, że skutki psychologiczne pozostawania w relacji opartej na przemocy obserwujemy jeszcze po wielu latach od jej zakończenia.

Badani mieszkańcy zostali zapytani, czy zdarzyło się im doświadczyć przemocy. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 29,41% ankietowanych, natomiast większość – 70,59% nie ma takich doświadczeń.

Wyk. 4. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

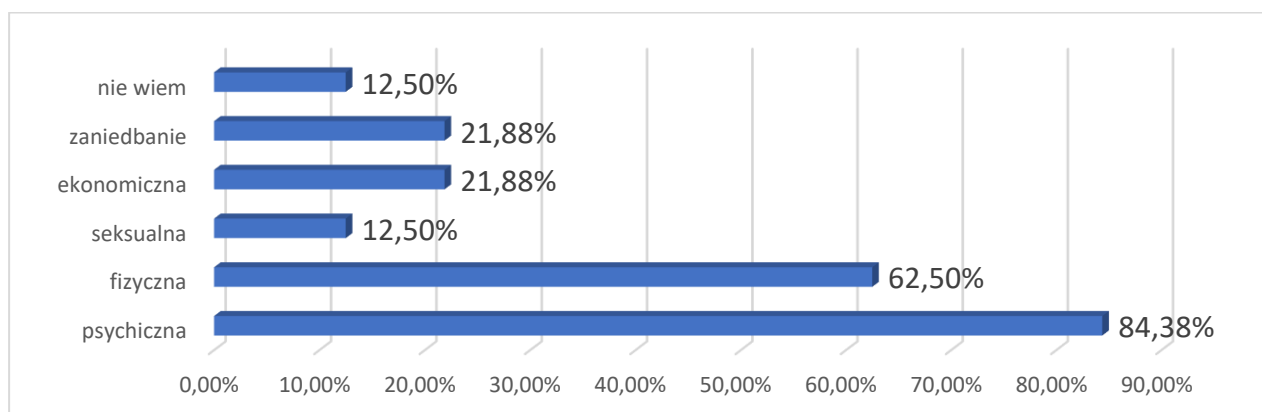

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Na kolejne dwa pytania dotyczące doświadczenia przemocy odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż doświadczyły przemocy.

Osoby, które doświadczyły przemocy, przyznały że była to przemoc psychiczna – 84,38% i fizyczna – 62,50%. Natomiast po 21,88% osób doświadczyło przemocy ekonomicznej i zaniedbania, a kolejne 12,50% osób doświadczyło przemocy seksualnej. Również 12,50% osób doświadczyło innego rodzaju przemocy, ankietowani nie scharakteryzowali tutaj rodzaju tej przemocy.

Wyk. 5. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała?

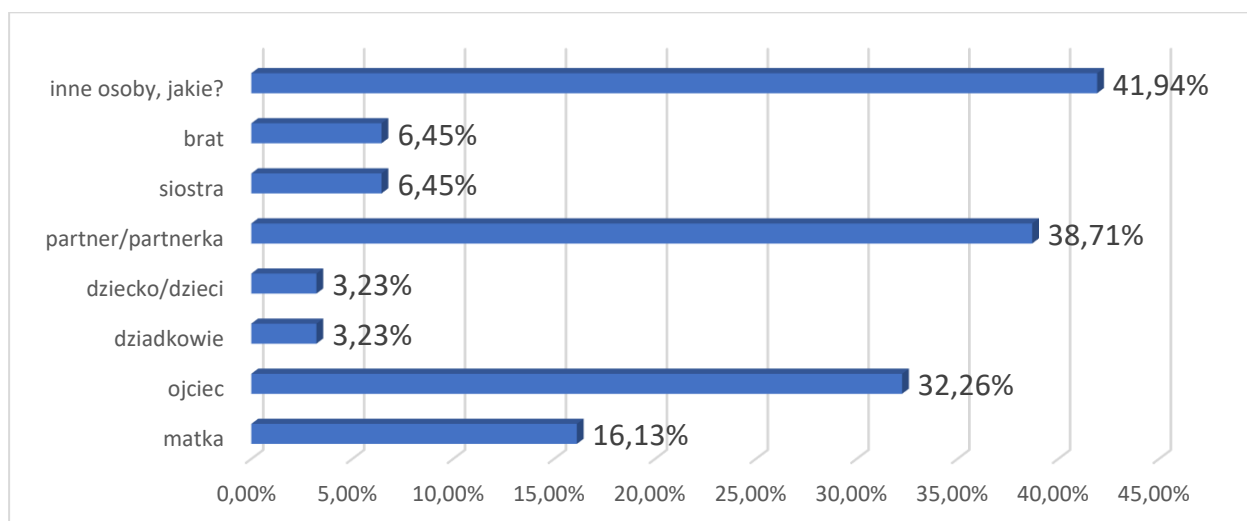

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Osoby, które doznały przemocy twierdzą, że sprawcą był przede wszystkim partner/partnerka – 38,71%. Pozostali wskazali na ojca (32,26%), matkę (16,13%), brata (6,45%), siostrę (6,45%), dziecko/dzieci (3,23%), dziadków (3,23%). Inne osoby stosowały przemoc w stosunku do 41,94% ankietowanych, ankietowani nie wyjaśnili jednak kim były te osoby.

Wyk. 6. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

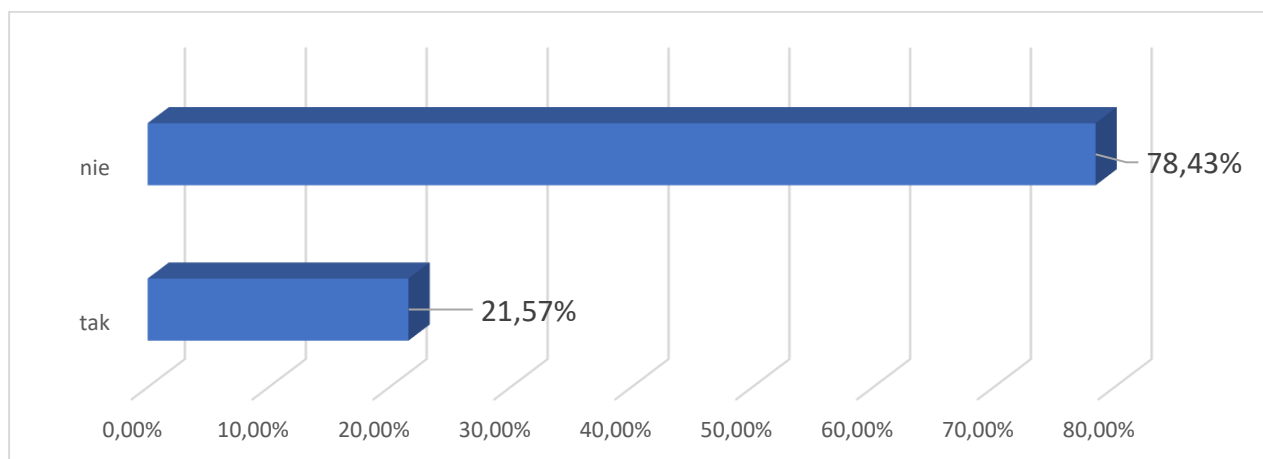

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Dodatkowo 21,57% respondentów przyznało, iż zdarzyło im się stosować przemoc wobec innych osób. Natomiast nigdy nie robiło tego 78,43% badanych.

Wyk. 7. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

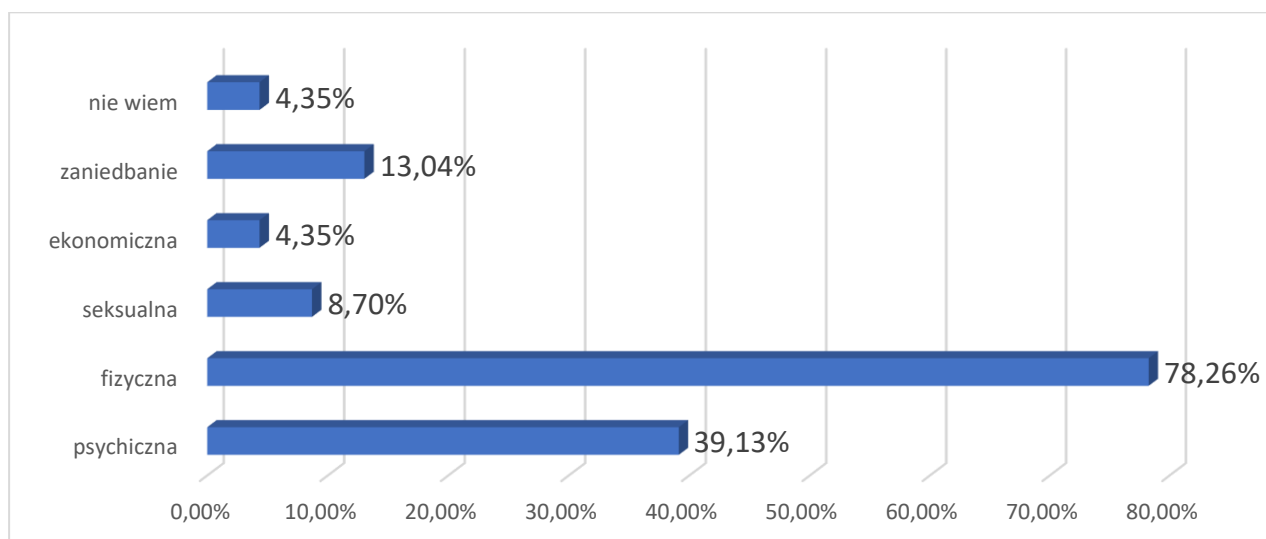

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Na kolejne trzy pytania dotyczące doświadczenia przemocy odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż stosowały przemoc.

Osoby te stosowały głównie przemoc fizyczną (78,26%) oraz przemoc psychiczną (39,13%). 13,04% badanych stosowało zaniedbanie, 8,70% przemoc seksualną, a 4,35% przemoc ekonomiczną.

Wyk. 8. Jakiego rodzaju zastosował Pan/i przemoc?

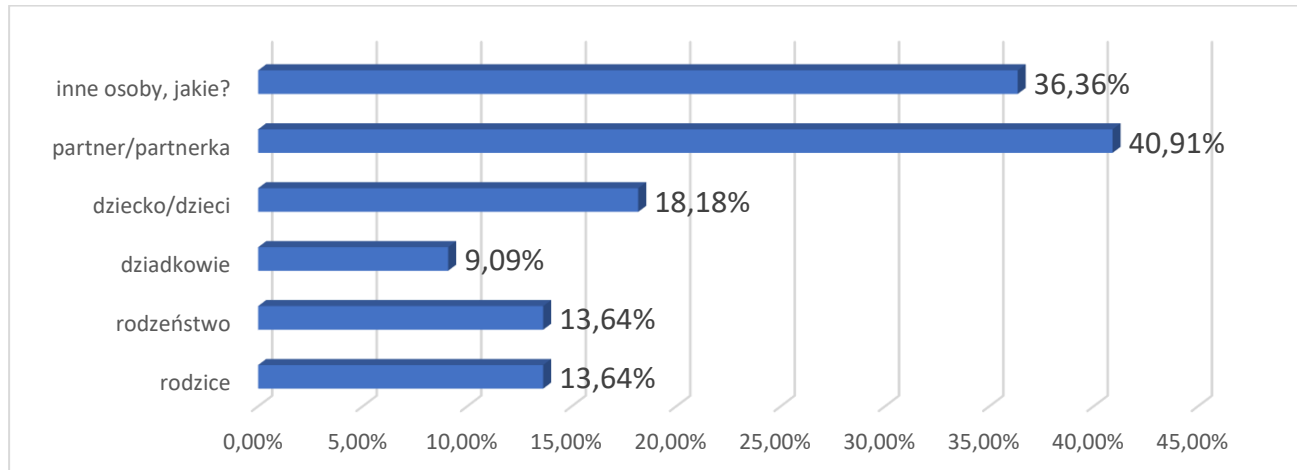

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Ankietowani, jak przyznają, stosowali przemoc wobec: partnera/partnerki (40,91%), dziecka/dzieci (18,18%), rodzeństwa (13,64%), rodziców (13,64%), dziadków (9,09%) oraz innych osób, których nie wymienili (36,36%).

Wyk. 9. W stosunku do kogo zastosowałeś zachowanie przemocowe?

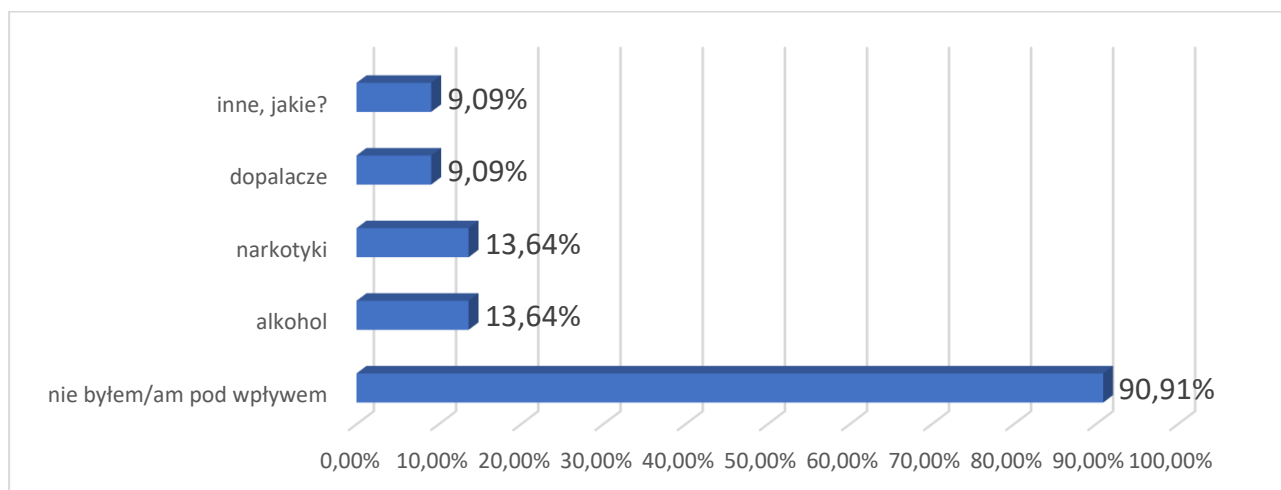

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Osoby stosujące przemoc, w większości nie były pod wpływem żadnych substancji psychoaktywnych (90,91%), natomiast 13,64% osób było pod wpływem alkoholu, 13,64% pod wpływem narkotyków, 9,09% pod wpływem dopalaczy, a kolejne 9,09% osób było pod wpływem innych substancji, jednak nie wyjaśnili o jakich substancjach mowa.

Wyk. 10. Stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?

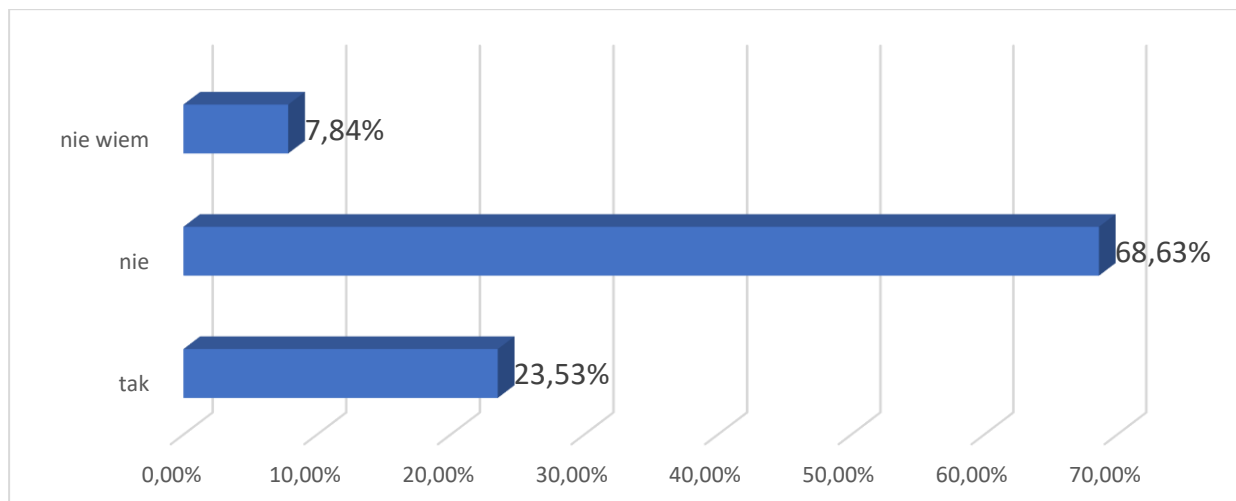

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Na kolejne dwa pytania odpowiedzi udzielali wszyscy ankietowany mieszkańcy. 23,53% z nich twierdzi, że stosowanie przemocy można usprawiedliwić, natomiast 68,63% jest zdania, iż nie ma wytłumaczenia dla zachowań przemocowych. 7,84% ankietowanych nie wypowiedziało się jednoznacznie na ten temat.

Wyk. 11. Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

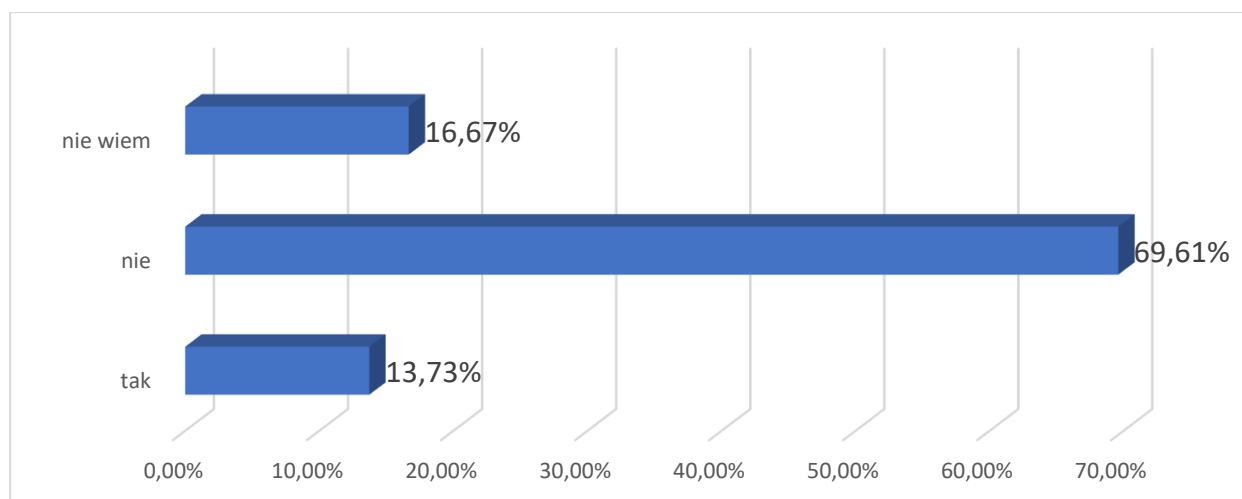

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Dodatkowo ponad połowa badanych – 69,61% uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dziecka nie jest dobrą metodą wychowawczą, co potwierdzają liczne badania naukowe, które wskazują, że skutkiem tego jest obniżenie więzi emocjonalnej między dzieckiem, a rodzicem. Natomiast 13,73% popiera praktykowanie karania fizycznego dzieci,

a 16,67% nie ma zdania na ten temat, co może wynikać z niewiedzy na temat konsekwencji bycia ofiarą przemocy w okresie dzieciństwa.

Wyk. 12. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

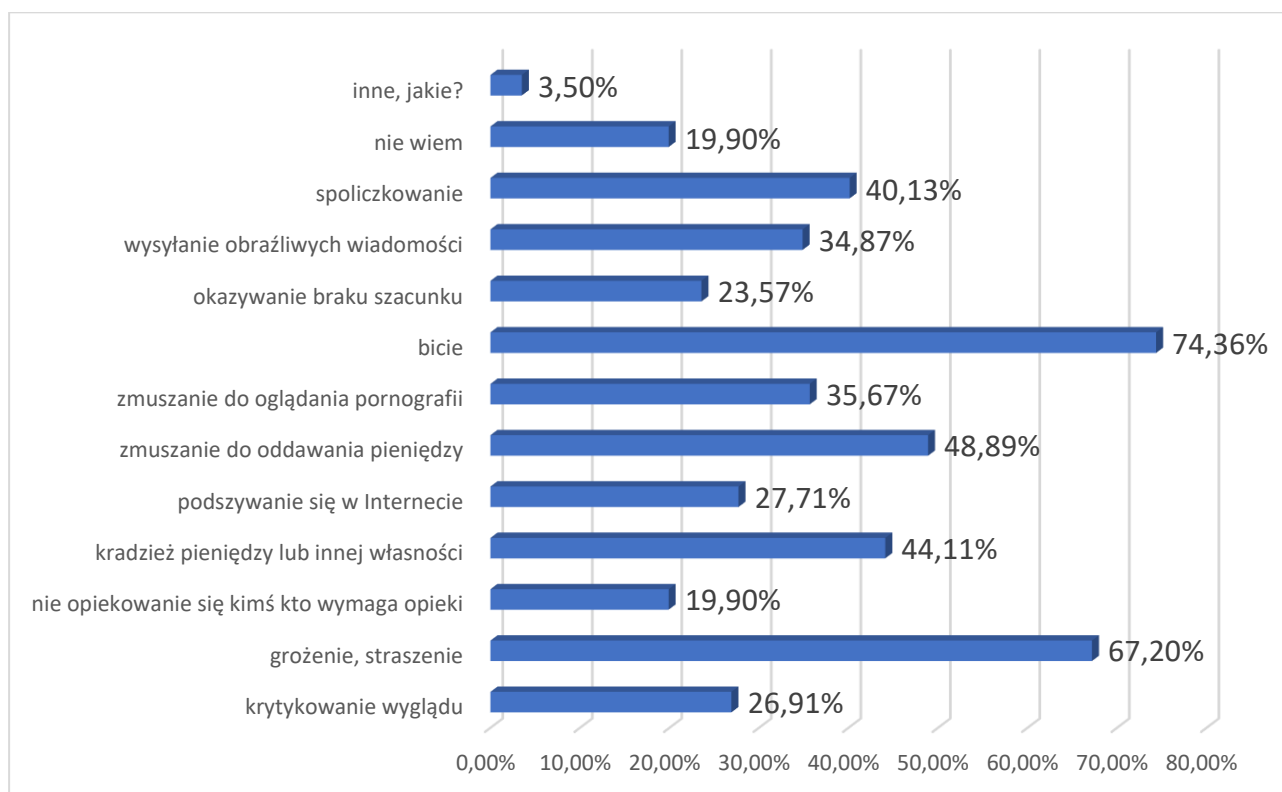

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

We wspomnianej diagnozie problemów społecznych na terenie miasta Grajewo ujęto problem przemocowy z perspektywy dzieci i młodzieży z trzech szkół podstawowych z terenu Miasta Grajewo. W przypadku 628 uczniów zastosowano badanie ankietowe za pomocą ankiety internetowej (CAWI). Przed przystąpieniem do ankietowania dzieci i młodzieży szkolnej, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych.

Celem sprawdzenia wiedzy uczniów na temat zjawiska przemocy, poproszono ich o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można nazwać aktem przemocy. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, uczniowie najczęściej wskazują na następujące zachowania: bicie (74,36%), grożenie, straszenie (67,20%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (48,89%), kradzież pieniędzy lub innej własności (44,11%), spoliczkowanie (40,13%), zmuszanie do oglądania pornografii (35,67%), wysyłanie obraźliwych wiadomości (34,87%), podszywanie się w Internecie (27,71%), krytykowanie wyglądu (26,91%), okazywanie braku szacunku (23,57%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (19,90%) oraz inne zachowania, których uczniowie nie wymienili (3,50%). Natomiast 19,90% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 13. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

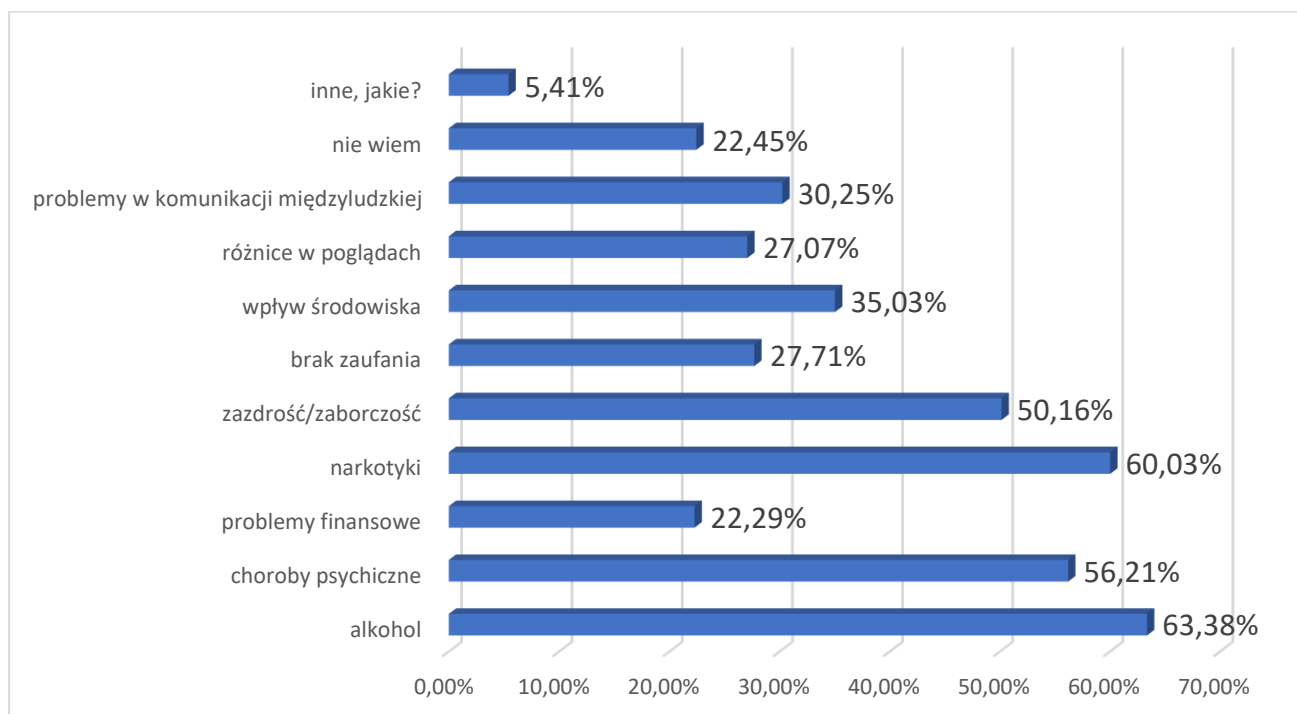

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Uczniowie uważają, że przemoc wynika głównie z nadużywania alkoholu (63,38%), narkotyków (60,03%), chorób psychicznych (56,21%) oraz zazdrości/zabobczości (50,16%). W dalszej kolejności uczniowie wymieniali: wpływ środowiska (35,03%), problemy w komunikacji (30,25%), brak zaufania (27,71%), różnice w poglądach (27,01%), problemy finansowe (22,29%) oraz inne czynniki, których uczniowie nie wymienili (5,41%). Natomiast 22,45% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 14. Które z wymienionych poniżej sytuacji Twoim zdaniem prowokują agresję/przemoc wśród młodzieży?

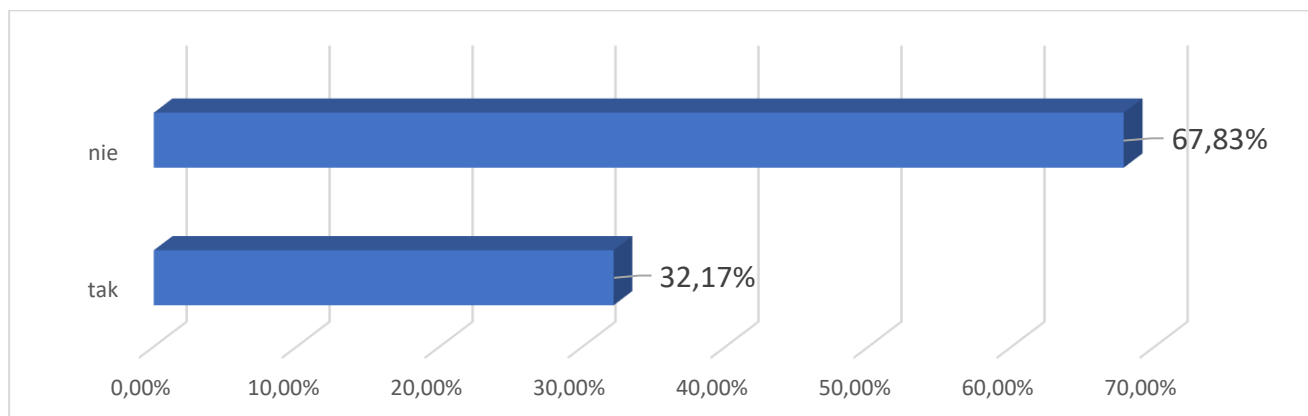

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Przemocy doświadczyło kiedykolwiek 32,17% uczniów. Natomiast 67,83% uczniów nigdy nie doświadczyło zachowań przemocowych.

Wyk. 15. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

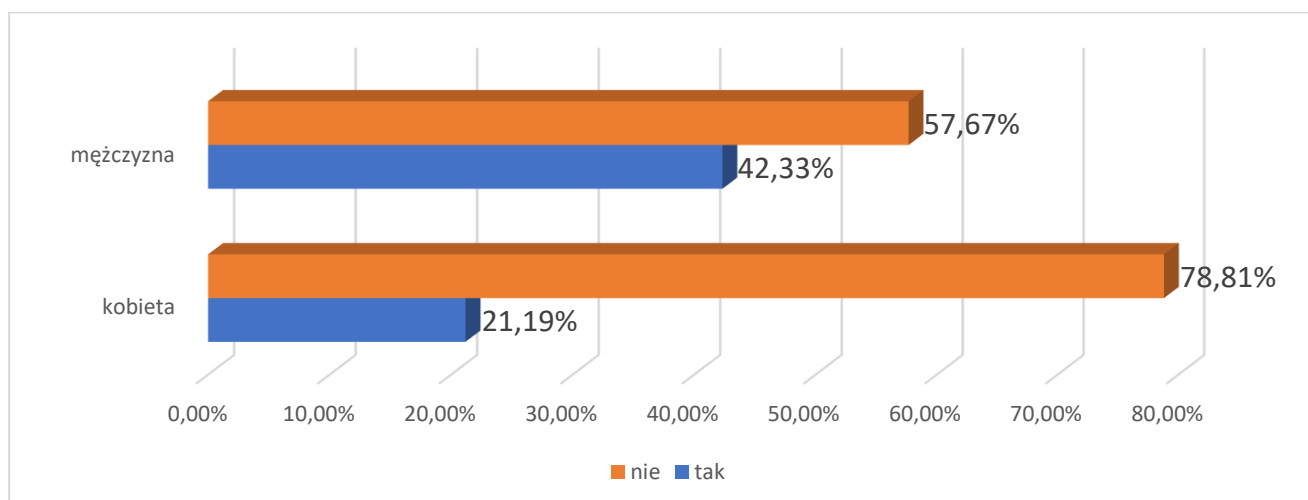
Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Analizując doświadczanie przemocy ze względu na płeć można dostrzec, iż to chłopcy (42,33%¹) częściej niż dziewczynki (21,19%²) doświadczają przemocy.

¹ Tj. 64 osoby.

² Tj. 138 osób.

Wyk. 16. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? – w podziale na płeć

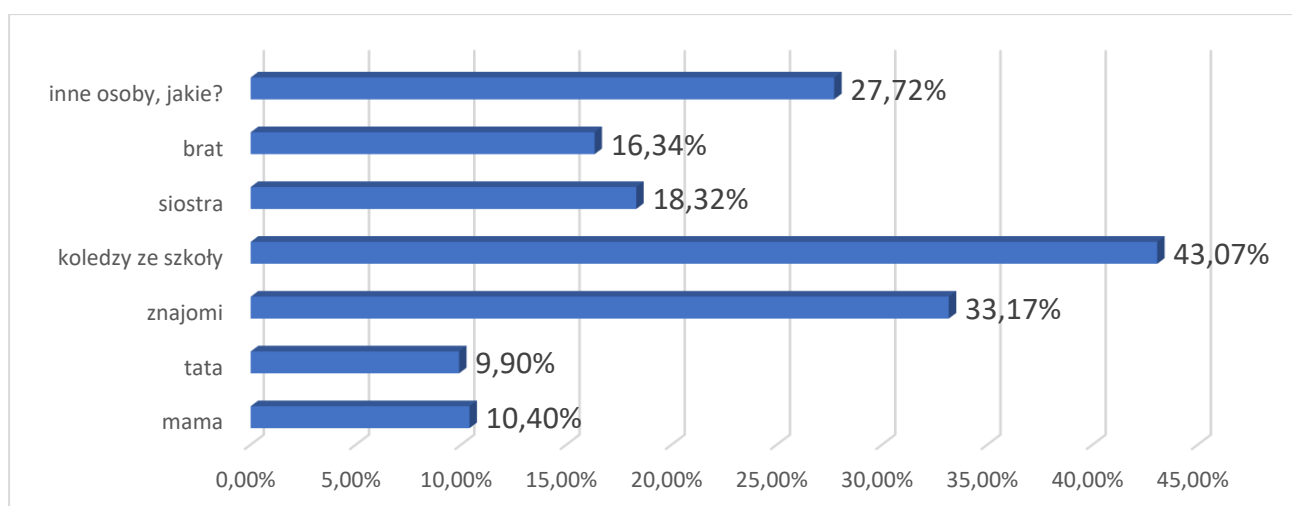

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Na kolejne dwa pytania dotyczące doświadczania przemocy psychicznej odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż doświadczyły przemocy.

Osobami stosującymi przemoc wobec uczniów jak przyznają respondenci byli głównie koledzy ze szkoły – taką odpowiedź wskazało 43,07% uczniów, którzy doznali przemocy. Rzadziej wskazywano natomiast na: znajomych (33,17%), siostrę (18,32%), brata (16,34%), mamę (10,40%), tatę (9,90%) oraz inne osoby, których uczniowie nie wskazali (27,72%).

Wyk. 17. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

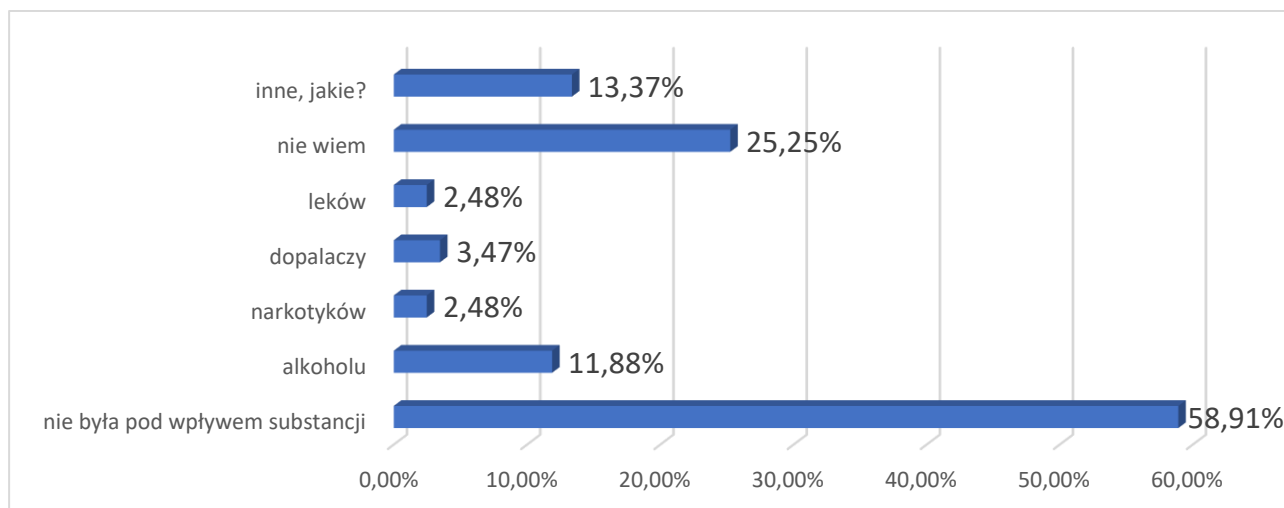
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Ankietowani, którzy doświadczyli przemocy uważają, że osoby, które stosowały wobec nich ową przemoc nie były pod wpływem żadnych substancji (58,91%). Natomiast 11,88%

uczniów uważa, że osoby te były pod wpływem alkoholu, a także: dopalaczy (3,47%), leków (2,48%), narkotyków (2,48%). Kolejne 13,37% ankietowanych wskazało na inne substancje, nie wymieniając ich nazw, natomiast 25,25% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 18. Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem:

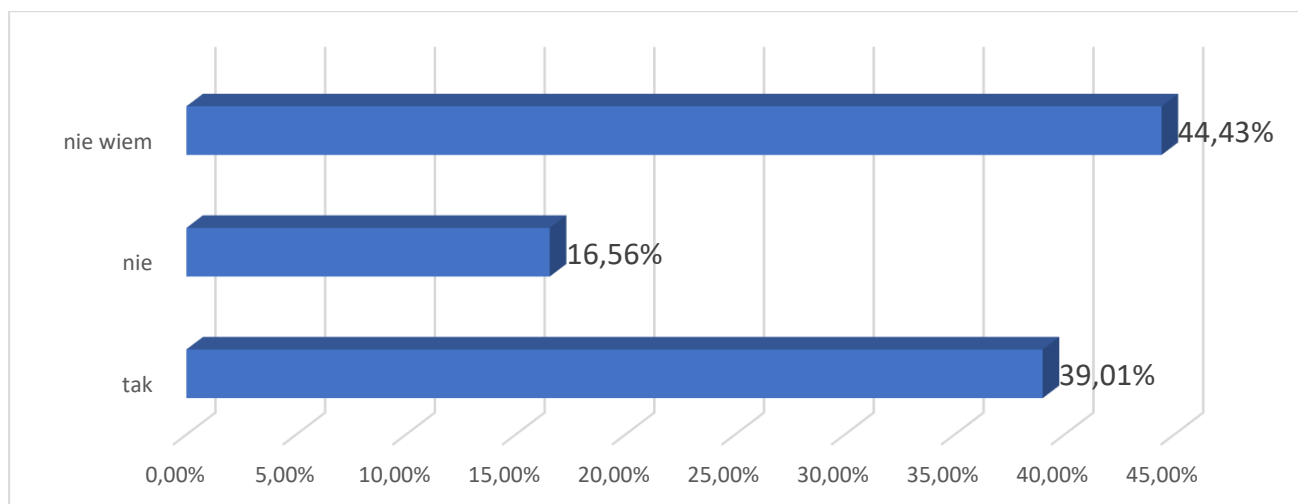

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

39,01% badanych uczniów twierdzi, że w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami. Z tą opinią nie zgodziło się 16,56% uczniów, zaś 44,43% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Dane te pokazują, iż problem przemocy rówieśniczej jest obecny w szkołach na terenie Miasta Grajewo.

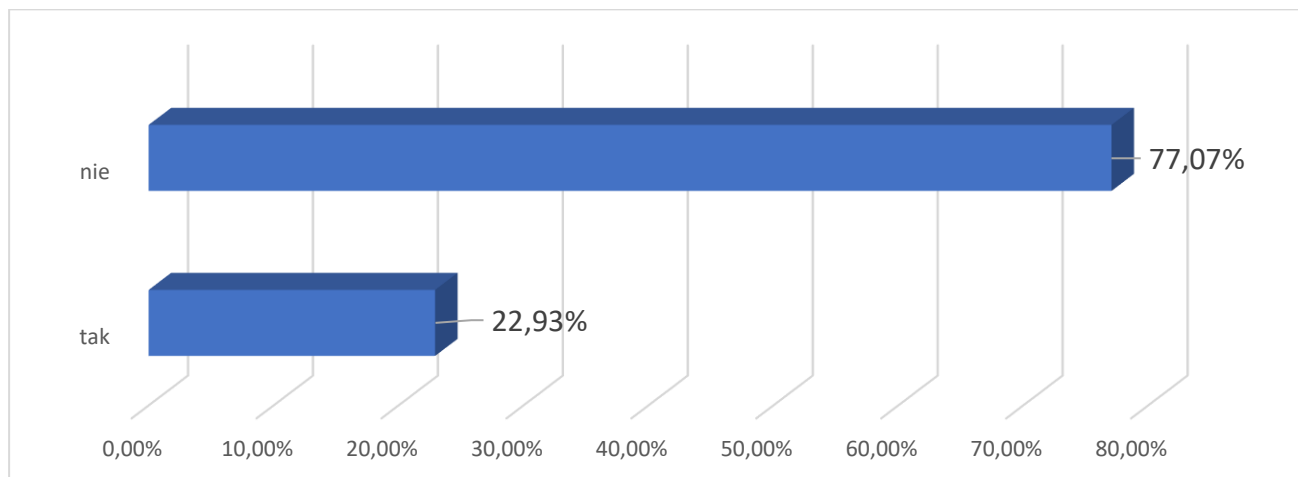
Wyk. 19. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Dodatkowo, 22,93% uczniów przyznało także, iż im samym zdarzyło się stosować przemoc wobec innych osób.

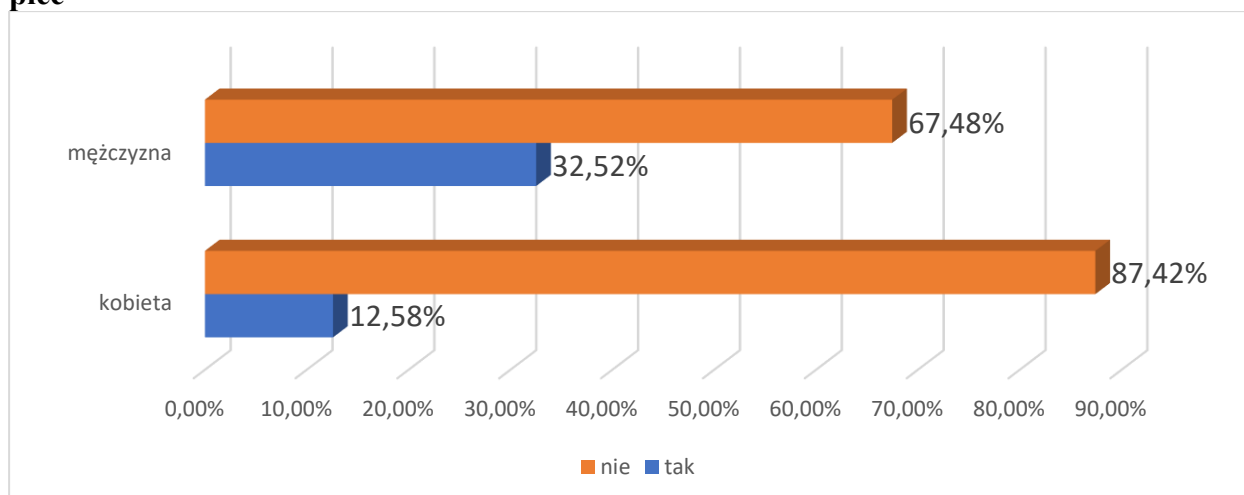
Wyk. 20. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Po korelacji zmiennej płeć z pytaniem „Czy samemu zdarzyło ci się stosować przemoc wobec innych osób” można zauważyć, iż przemoc stosowali chłopcy (32,52%³), ale również 12,58%⁴ dziewczynek. Dane pokazują, iż płeć ma wpływ na stosowanie przemocy – częściej stosują ją chłopcy niż dziewczynki.

Wyk. 21. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych? – w podziale na płeć

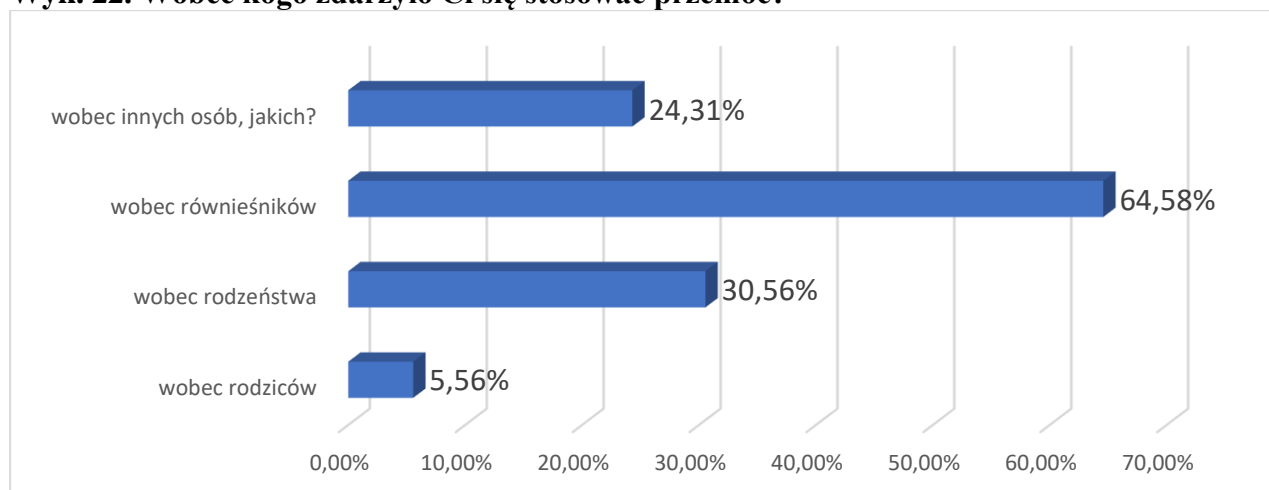

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Na kolejne pytanie dotyczące stosowania przemocy odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż stosowały przemoc.

Uczniowie Ci stosowali przemoc głównie wobec rówieśników (64,58%), ale także wobec: rodzeństwa (30,56%), rodziców (5,56%) oraz innych osób, których nie wskazali (24,31%).

Wyk. 22. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

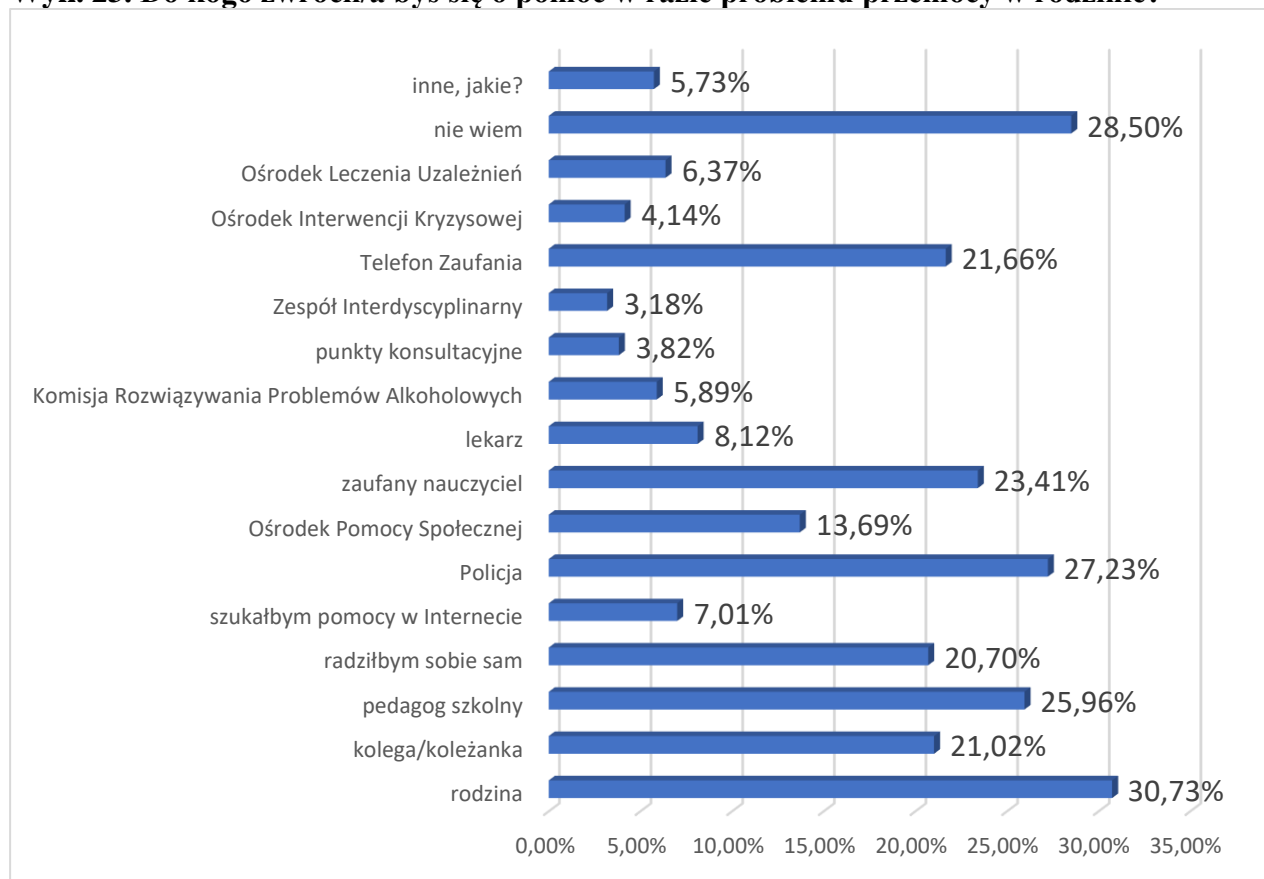
Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

W sytuacji doświadczania przemocy, ankietowani najchętniej zwróciliby się o pomoc do rodziny (30,73%).

Natomiast 27,23% uczniów szukałoby pomocy na Policji oraz u pedagoga szkolnego (25,96%), a także u: zaufanego nauczyciela (23,41%), za pomocą Telefonu Zaufania (21,66%), kolegi lub koleżanki (21,02%), w Ośrodku Pomocy Społecznej (13,69%), u lekarza (8,12%), w Ośrodku Leczenia Uzależnień (6,37%), w Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (5,89%), w Ośrodku Interwencji Kryzysowej (4,14%), w Punktach Konsultacyjnych (3,82%) oraz Zespole Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy (3,18%).

Niepokojący jest stosunkowo wysoki odsetek odpowiedzi uczniów, którzy uważają, iż radziliby sobie sami w takiej sytuacji – taką odpowiedź wskazało 20,70% osób oraz fakt, iż 7,01% badanych szukałoby pomocy w Internecie. Pokazuje to, iż uczniowie nie wiedzą do kogo mogliby się zwrócić w sytuacji kryzysowej lub też nie mają zaufanej osoby, do której mogliby zwrócić się z takim problemem.

Wyk. 23. Do kogo zwrócił/a byś się o pomoc w razie problemu przemocy w rodzinie?

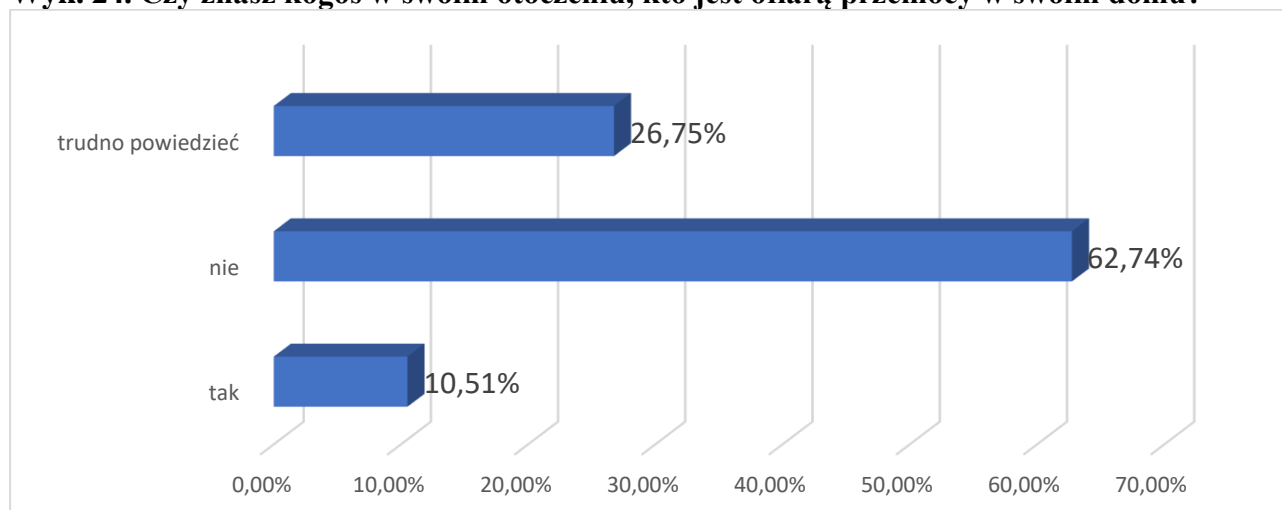

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

Warto zwrócić uwagę, iż 10,51% uczniów zna kogoś kto doświadcza przemocy w swoim domu. 26,75% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 24. Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

Źródło: Diagnoza Problemów Społecznych Na Terenie Miasta Grajewo – 2022 r.

V. Analiza SWOT w zakresie problemu przemocy

Analiza SWOT jest najczęściej stosowanym narzędziem w planowaniu strategicznym, a służy zgromadzeniu i uporządkowaniu danych, dzięki którym można dokonać analizy perspektyw na przyszłość oraz wysnuć wnioski strategiczne dla danej jednostki osadniczej.

Dzięki zastosowaniu techniki SWOT ocenie są poddawane zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki, które mogą mieć wpływ na rozwój gminy. Poprzez analizę zasobów i otoczenia gminy możliwe jest określenie jej priorytetów rozwojowych. Skrót SWOT to akronim pochodzący od czterech angielskich słów, które zarazem stanowią cztery elementy tej techniki. Są to **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia). Te pojęcia należy rozumieć następująco:

S (Strengths) – **mocne strony** gminy, to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym), jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).

W (Weaknesses) – **słabe strony**, które jeśli nie zostaną wyeliminowane bądź zniwelowane mogą hamować rozwój gminy. To konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

O (Opportunities) – **szanse** - czyli zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska,

T (Threats) – **zagrożenia** – wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmocnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Analiza SWOT w zakresie problemu przemocy

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - silne więzi rodzinne wśród mieszkańców, - dobre rozpoznanie środowiska przez pracowników socjalnych, - zaangażowanie oraz dobra współpraca wielu podmiotów: policji, placówek oświatowych, ośrodków zdrowia, MKRPA, MOPS, kuratorów, organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz dzieci i rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy, - prowadzenie zakładki "Przeciwdziałanie przemocy" na stronie www poświęconej w całości przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na obszarze miasta Grajewo, - nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, Policja oraz Żandarmeria Wojskowa - uczniowie deklarujący bardzo dobre oraz dobre relacje ze swoimi rodzicami/opiekunami oraz z nauczycielami, - większość badanych uczniów czuje się bezpiecznie w szkole oraz w swojej klasie. 	<ul style="list-style-type: none"> - długi okres rozstrzygania spraw w sądach, - zatajenie przez członków rodziny i bliskich przemocy domowej, - brak współdziałania ze strony osoby doznającej przemocy, - wycofanie zeznań przez osoby doznające przemocy, co utrudnia udzielenie pomocy, - występująca przemoc rówieśnicza w szkole, - brak umiejętności bądź niechęć przed reagowaniem uczniów w sytuacji, kiedy stałoby się świadkami bójki na szkolnym korytarzu szkolnym, - występujące zdarzenia związane ze zjawiskiem cyberprzemocy wśród uczniów,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - zmiany prawne umożliwiające udzielanie skutecznej pomocy osobom uwikłanym w przemoc domową, - kształcenie się oraz podnoszenie kwalifikacji przez przedstawicieli instytucji i służb publicznych, - wzrost świadomości społecznej na temat problemu uzależnienia i współuzależnienia, - zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy, - pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem, - pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku cyberprzemocy i sposobach radzenia sobie z tym problemem. 	<ul style="list-style-type: none"> - społeczne odczucie o zbyt niskich karach dla sprawców przemocy domowej w stosunku do rangi popełnionych czynów (zwłaszcza w razie warunkowego zawieszenia kary), - współwystępowanie problemów uzależnień ze zjawiskiem przemocy, - bezradność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, - niechęć do współpracy osób ze strony doświadczających przemocy domowej – poczucie zagrożenia, - marginalizacja społeczna rodzin zagrożonych przemocą i rodzin, w których występuje problem przemocy, - brak umiejętności rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie.

VI. Cele, działania i sposoby realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2027

Celem ogólnym Programu jest przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla osób doświadczających przemocy poprzez powstanie zintegrowanego systemu pomocy osobom z problemem przemocy.

I. CEL SZCZEGÓŁOWY - Rozwijanie działań profilaktycznych i edukacyjnych zmierzających do podniesienia poziomu wiedzy i świadomości lokalnej dotyczącej przemocy domowej

Lp.	Działania	Realizatorzy	Harmonogram-termin realizacji, częstotliwość
1.	Edukacja lokalnych środowisk społecznych w zakresie identyfikowania i reagowania na zjawisko przemocy, w tym działania na rzecz zwiększenia świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania agresji w procesie wychowania, przy jednoczesnej edukacji w zakresie innych skutecznych i bezpiecznych dla rozwoju dziecka metod wychowawczych (np. kampanie informacyjne).	Policja, MOPS, placówki oświatowe, służba zdrowia, MKRPA, Urząd Miasta,	Działania całoroczne
2.	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy. Prowadzenie w placówkach oświaty kampanii, konkursów, zajęć edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z przemocą oraz cyberprzemocą.	Policja, MOPS placówki oświatowe, służba zdrowia, MKRPA, Urząd Miasta, jednostki budżetowe i inne	Działania całoroczne
3.	Upowszechnianie informacji o placówkach pomocowych oraz programach profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, Udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym	Policja, MOPS, MKRPA, placówki oświatowe, służba zdrowia, Urząd Miasta, ZI.	W zależności od potrzeb na bieżąco, w okresie trwania programu 2023-2027

	i edukacyjnym (np. broszury, książki, filmy, wywiady), Dalsze prowadzenie zakładki Przeciwdziałanie przemocy na stronie: www.mops.grajewo.pl .		
4.	Aktywne zaangażowanie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy miasta Grajewa do wspierania działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy domowej oraz cyberprzemocy.	MOPS, MKRPA, Urząd Miasta, Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym	W okresie trwania programu 2023-2027

II. CEL SZCZEGÓŁOWY - Rozwijanie działań mających na celu pomoc osobom doznającym przemocy domowej

Lp.	Działania	Realizatorzy	Harmonogram-termin realizacji, częstotliwość
1.	Wykonywanie zadań przez Zespół Interdyscyplinarny	Zespół Interdyscyplinarny, grupy diagnostyczno-pomocowe	W zależności od potrzeb na bieżąco, w okresie trwania programu 2023-2027
2.	Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla rodzin i osób doświadczających przemocy domowej.	MOPS, służba zdrowia, MKRPA, ZI, Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym	W zależności od potrzeb na bieżąco, w okresie trwania programu 2023-2027
3.	Interwencje w przypadku przemocy wobec dzieci, realizacja programów dla dorosłych opiekunów dzieci nakierowana na redukcje ich zachowań agresywnych wobec podopiecznych;	Policja, MOPS, placówki oświatowe, służba zdrowia, ZI.	W zależności od potrzeb na bieżąco w okresie trwania programu 2023-2027
4.	Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy	MOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Urząd Miasta, Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym	W zależności od potrzeb na bieżąco, w okresie trwania programu 2023-2027
5.	Specjalistyczne poradnictwo dla osób doznających przemocy domowej, w tym z zakresu prawnego, socjalnego, psychologicznego, terapeutycznego,	MOPS, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz psycholog, prawnik,	Przez cały okres trwania programu 2023-2027

	Wspieranie rozwoju i zwiększanie dostępności do nieagresywnych sposobów rozwiązywania konfliktów społecznych oraz rodzinnych (w tym promowanie stosowania mediacji i mediacji rodzinnych, warsztaty wychowawcze nt. nieagresywnego rozwiązywania konfliktów).	Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym	
--	---	------------------------------------	--

III. CEL SZCZEGÓŁOWY - Rozwój kompetencji osób realizujących działania z zakresu systemu przeciwdziałania przemocy domowej

Lp.	Działania	Realizatorzy	Harmonogram-termin realizacji, częstotliwość
1.	Współpraca w ramach grup diagnostyczno-pomocowych.	Policja, MOPS, MKRPA, Zespół Interdyscyplinarny oświata, służba zdrowia.	W zależności od potrzeb na bieżąco,
2.	Organizowanie szkoleń na temat przeciwdziałania przemocy domowej dla pracowników socjalnych, policjantów, pedagogów, pracowników służb medycznych, ZI oraz grup DP; Uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez inne instytucje oraz zapewnienie osobom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy domowej dostępu do literatury.	Zewnętrzne instytucje szkoleniowe, ZI.	W zależności od zapotrzebowania i możliwości finansowych w trakcie trwania programu tj. 2023-2027 przewiduje się 1 szkolenie w roku.
3.	Współpraca przy realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Policja, MOPS, MKRPA, oświata, służba zdrowia,	W zależności od potrzeb na bieżąco,

VII. Realizacja Programu – termin, odbiorcy, realizatorzy, monitorowanie i źródła finansowania

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej będzie realizowany w latach 2023-2027.

Odbiorcami Programu są:

- Osoby uwikłane w przemoc domową:

- osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy,
- osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc,
- świadkowie.

- Mieszkańcy miasta Grajewo, w tym osoby zagrożone przemocą domową,

- Przedstawiciele służb, instytucji i organizacji pozarządowych – podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są:

1. Urząd Miasta Grajewo
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie
3. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Urzędzie Miasta
4. Komenda Powiatowa Policji w Grajewie
5. Szkoła Podstawowa nr 1 w Grajewie
6. Szkoła Podstawowa nr 2 w Grajewie
7. Szkoła Podstawowa nr 4 w Grajewie
8. Zespół Szkół Specjalnych w Grajewie
9. Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Grajewie
10. Sąd Rejonowy w Grajewie- I Zespół Kuratorski Służby Sądowej
11. Centrum Aktywności Społecznej PRYZMAT w Suwałkach

Źródłem finansowania zadań zawartych w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2027 są przede wszystkim środki własne budżetu Miasta Grajewo przekazane Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Spodziewane efekty Programu to:

- Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy osobom uwięzonym w przemoc domową;
- Zwiększenie wiedzy dzieci, młodzieży oraz dorosłych na temat zjawiska przemocy;
- Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy;
- Zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą domową;
- Wzrost kompetencji osób profesjonalnie pomagających osobom zagrożonym i osobom doświadczającym przemocy domowej.

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Monitoring będzie prowadził Zespół Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Sprawozdanie i ocena realizacji poszczególnych działań w roku kalendarzowym będą opracowywane w oparciu o dane przekazane przez przedstawicieli instytucji oraz podmiotów realizujących Program przekazanych do MOPS w Grajewie do 31 marca każdego roku. Następnie sprawozdanie za dany rok kalendarzowy będzie przedłożone Burmistrzowi Miasta Grajewo oraz Radzie Miasta Grajewo do 30 kwietnia następnego roku. W trakcie realizacji Programu istnieje możliwość modyfikowania jego celów w zakresie uzasadnionym przez zdiagnozowane potrzeby. Program ma charakter otwarty, tzn. dopuszcza się jego rozszerzenie o dodatkowe rozwiązania lub modyfikację zaproponowanych działań stosownie do możliwości i pojawiających się potrzeb.

VIII. Wnioski i rekomendacje

Istotnym problemem w mieście jest problem przemocowy. Wśród ankietowanych mieszkańców przemocy doświadczyło 29,41% dorosłych osób. Zdecydowana większość z nich doświadczyła przemocy psychicznej (84,38%), a 62,50% osób doświadczyło przemocy fizycznej. Natomiast 21,57% ankietowanych osobiście stosowało przemoc wobec innych osób.

Problem przemocowy jest widoczny również wśród uczniów – 32,17% uczniów przyznało, iż doświadczyło przemocy, a wśród tych osób 43,07% ze strony kolegów ze szkoły. Dodatkowo 39,01% ankietowanych twierdzi, że w ich szkole występuje zjawisko przemocy. Co wskazuje na to, iż problem przemocy rówieśniczej jest obecny wśród szkół na terenie Miasta Grajewo.

Poniżej znajdują się rekomendacje co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców oraz instytucji, których celem jest profilaktyka.

- Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie miasta, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Kluczową rolę mogą odgrywać instytucje cieszące się dużym zaufaniem wśród mieszkańców np. służby porządkowe lub organizacje pozarządowe.
- Wsparcie kadry pedagogicznej poprzez odpowiednie szkolenia, umożliwiające rozwój kompetencji edukacyjnych, poszerzanie wiedzy i budowanie warsztatu metodycznego, ułatwiającego pracę szczególnie pod względem tzw. tematów trudnych (alkoholizm, narkomania, agresja, przemoc).
- Ze względu na występowanie przemocy rówieśniczej w szkołach (39,01% uczniów twierdzi, że w ich szkole występuje przemoc między uczniami), rekomenduje się warsztaty (realizowane we współpracy z pedagogami szkolnymi) dla dzieci i młodzieży na temat przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie ich do nauki szkolnej.
- Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Tym rodzinom powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogłyby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów.

- Wspieranie działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych i realizujących program socjoterapeutyczny w celu objęcia nimi jak największej liczby dzieci z grup ryzyka (rodziny dysfunkcyjne, w tym alkoholowe).
- Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy. Badania pokazały, iż 18,63% mieszkańców nie wie, gdzie szukać pomocy w razie problemów.
- Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią. Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających problemom społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży.
- Rozpowszechnienie informacji o placówkach udzielających pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Pomocne mogą okazać się broszury/ulotki plakaty informujące o danych teleadresowych.
- Rekomenduje się przeprowadzenie warsztatów lub akcji informacyjnych skierowanych do rodziców, które mogłyby uświadomić różnice między przemocą, a konfliktem rodzinnym oraz nauczyć rozpoznawać sygnały świadczące o występowaniu przemocy w rodzinie. Planowane działania edukacyjne służyłyby również zwiększeniu poziomu wiedzy o konsekwencjach stosowania przemocy wobec dzieci i wzmocnieniu ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych (np. nauka rozwiązywania konfliktów rodzinnych).
- Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury „Niebieskiej Karty” w szkole. Równie ważne jest też wsparcie dla rodziców poprzez przeprowadzenie szkolenia w zakresie wychowania pokolenia bez przemocy.

Uzasadnienie

do projektu uchwały w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2027

Zgodnie z art.6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 i poz. 535) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności przez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W związku ze zmianą rozporządzenia w sprawie procedury "Niebieskie karty" i ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej należało dokonać stosownych zmian w dotychczasowym programie.

Mając na względzie powyższe, podjęcie uchwały jest uzasadnione.